

U

**LIÕPILAS
LEHT**

1

NÄÄRIKUUL 1935

Postimees

ON KÕIGE TUUMAKAM PÆVALEHT, MIS KASITAB
OBJEKTIVSELT KÕIKI POLITILISI, MAJANDUSLIKKE,
HARIDUSLIKKE JA SOTSIALKÜSIMUSI.

79. AASTAKÄIK

Sellige, lugege ja levitage „Postimeest“!

»POSTIMEHE« TALITUS

Tartus, Ülikooli tän. nr. 21/23, telefonid 65, 80 ja 14-65.

Tallinna kontor: Raekoja pl. 9 (vanas vaekojas), telef. 436-11 ja 436-81.

Üliõpilased

K A T E I L E O N

Trump

KÕRGE HEADUSE JA ODAVA HINNA
TÕTTU SOBIVAMAKS PABEROSIKS!

„Laferte“

ÜLIÕPILASLEHT

EESTI ÜLIÕPILASKONNA HÄÄLEKANDJA

Üliõpilaskondlikke ülesandeid alganud semestril

Saabunud on uus semester.

Üliõpilaskonna organite teotsemisvolituste lõppemiseni mõõ-
tub vaid paarikuune ajavahemik.
See dikteerib nõude, võtta hoolsale
vaagimisele kõik need peaaegu
aasta eest tähistatud töökavapunktid,
millised seni veel realiseerimata.
Suuremaid ja energiatnõudvamaid
ülesandeid veeretub siia ju nii mitmelt
poolt. Eriti kultuur- ja kehalise
kasvatuse toimkondade tegevusväljakult,
üliõpilaskonna rakin-
gu viimistlemise ja lõppeks
uue edustuse valimiste teostamise
alalt.

Üliõpilaskondliku tegevuse raskuspunkt
äsjalganud semestri esimesel poolel on
vist igale selge. See peitub kultuur-
toimkonnas. Viimase kaudu peab
raajatama kindlad alused eesti
akadeemilise nooruse rahvuslikule
uusorientatsioonile. See suur
mission aga asetab ka nimetatud
toimkonnale erakordseid nõudeid,
veel enam — dikteerib isegi
Üliõpilaskonna juhatusel ja edustusele
järjekindla agitatsioonitee, kestva
ja innuka selgitustöö. Ja mis
pääsi — nõuab selles delikaatses
küsimes hoolsasti viimistletud
reaalprogrammi.

Sellest viimasest on Üliõpilaskonna
juhatusse juba ulatundki

esimesi kavatsusalgmeid. Nagu
nendest nähtub, kujuneb toimkonna
tõhusamaks sammuks siin kahtlemata
traditsioonilise rahvusliku kõnelennu
organiseerimine Vabariigi aastapäeva-
val, millises töös tahetakse tänavu
suurt tähelepanu pöörata esinejate
hoolsale ettevalmistustööle lühiajaliste
kõnekursuste ja instrueerimistundide
korraldamise, kõnede koostamiseks
vajalise andmestiku hankimise jne.
läbi. Päälegi on selle algatuse
teostamisel lubanud mõjukat kaasabi
Vabariigi Valitsuse informatsiooni ja
propaganda talitus, kes on juba astunud
kontakti üliõpilaskonnaga.

Rahvusluse propagandatöös ei piisa
ainult kõnelennust. Kultuurtoimkond
tahab päale selle jõukohaselt kaasa
aidata ka positiivsest rahvusmõttest
häälestatud kirjanduse hankimisel,
ja seda juba Vabariigi aastapäevaks.
Selleks on Üliõpilaskonna juhatuses
aktsepteeritudki otsus „Üliõpilaslehe“
kultuurtoimkonna erinumbri väljaand-
miseks k. a. veebruaris. Sellise
algatuse väärikas õnnestumine
peaks olema eriti tarvilik ka veel
selle tõttu, et vastavasisuliselt
ajakirju, millised leviks tuhandeis
eksemplares laiaadesse hulkadesse,
pole peaaegu olemaski. Teisalt on
üliõpilaskond lubanud

lahket kaasabi ka peatselt ERK'i
kirjastusel ilmuva eestluse aastaraamatu-
kalendri levitamisel, viies seda
kõnelennu puhul kaasa ka kaugemasse
kodumaa nurka.

Teise suurema probleemina kultuurtoimkonna
tegevussarjas tuleb mainida nime de
eestistamise aktsiooni hoo-
gustamist. On ju selline võõr-
pärase sildi asendamine eestilise
võitluslipuga praegu täiesti mak-
suvaba ning seoses vaid minimaalsete
vorminõuetega. Vaatamata sellele
ja hoolimata järjest tõusvast
propagandast, pole see uudismõte
veel kuigi tõsiselt nakatanud
üliõpilasringkondi. Kestva tööga
võib siin kindlasti saavutada
senisest tõhusamaid tulemusi.

Päale ülalnimetatute on toimkonnal
arvukaid ülesandeid veel muilgi
alul, kuid teotsemisaja lühisus
lubab siin vaevalt püstitada
midagi püsivamat.

2.

Alganud semestril peab näitama
energilist tegevust ka kehalise
kasvatuse toimkond. Viimase
töökava täitmine osutub XIII
edustuse volitusvahemikus juba
seniste kogemuste järgi mitmeti
edukamaks kui paljudel teistel
üliõpilaskondlikel alaorganeil.
Seljatatud on juba SELL olümpiaadi

korraldamisjõupingutused. Edasi on toimkonnas, alates käesolevast õppeaastast, reorganiseeritud üliõpilaskonna käsipalli-esivõistluste süsteem, millise uuendamise tõttu on suurenenud ka võistlusüksuste hulk. Sel semestril kujuneb aga kestvamaks ja ühtlasi raskemaks ülesandeks nende esivõistluste õigeaegne lõpuleviimine. Mänge tuleb pidada veel ligi 50. Arvestades seda, osutub toimkonnale kalliks iga nädala lõpp. Aja säästmise mõttes on kehtima pandud ka valjud reeglid mängudest loobumise ja sõprusmängude kohta, millised nõuded tehakse organisatsioonile teatavaks võistlusõhtute algades.

Esivõistluste kõrval tahab toimkond pakkuda nauditavat külakosti ka välisüliõpilaskondade mees- ja naiskondade mängude näol. Pääle Läti US-käsipallurite, kes viibisid Tartus möödunud aasta novembris, oodatakse k. a. veebruaris külla Poola akadeemilisi meeskondi. Omal poolt on enam kui kindel sel puhul ka vastukülaskäik üliõpilaskonna käsipalli esindusmeeskonnaga Varssavi, kusjuures võistlusõhtud peetakse ka Riias ja Vilnos. Kaalumisel on olnud ka meeskonna matk kuni Genfini — Euroopa käsipalli-esivõistlustele, kus tudengid oleksid esinenud rahvusmeeskonnana. Selles asjas pöördus toimkond ka Eesti käsipalliliidu poole, kust saadi selliseks esinemiseks põhimõtteline nõusolek. Raskusi — ja vist ületamata raskusi — teeb selle kavatsuse realiseerimisel aga majanduslik külg. Liidul omalt poolt pole selleks võimalik toetust anda. Abistamislootusi on pandud veel olümpiakomiteele, tugides säälijuures asjaolule, et kavatsetav võistlusturnee Genfi kujuneks ühtlasi ka sobivaks eeltreeninguks Berliini olümpiaadile. Arvatavasti ei suuda aga ka komitee ressursside vähesuse tõttu pakkuda märkimisväärset toe-

tust. Teiselt poolt on samuti ilmselt selge, et ka Üliõpilaskonnalt selles küsimuses pääle lahke sõna pole loota muud vastutulekut, kuna toimkonnale eelarvekorras määratud krediit koosneb tõeliselt kääbussummadest ja majanduslikult hästi õnnestunud SELL olümpiaadi ülejäägi peab toimkond ilmtingimata reserveerima üliõpilassportlaste lähetamiseks Budapesti ülemaailmikule üliõpilassportlaskonni olümpiaadile k. a. augustis. Rahaliste võimaluste parandamiseks on toimkond kaalunud ka spordiballi korraldamist, kuid vaevalt suudaks siingi ilmneada ime. Toetusnädalate-ballide kogemused on selleks küllaltki õpetlikud: innuka propagandaga saaks parimal juhtumil kokku vaid murdosa turneekulu ca 2500 kroonist.

Pääle eeltoodu on toimkonna tööalult märkida seda, et üliõpilassportlasile on tulnud nii mitmeidki kutseid osavõtuks paljudest sportlikest suurüritustest välismail, kus meie kui mitte muud, siis vähemalt tublisti võiksime hankida vajalisi kogemusi. Siingi on komistuskiviks ikka jälle majanduslik kitsikus. Kuni meil pole käsundada selliseid hiigelsummasid nagu Läti üliõpilassportlasil, on meie akadeemilise pere spordiharrastused ikka vaeslapse osas. Teatavasti maksab Lätis iga üliõpilane koos õppemaksuga ühe lati üliõpilasspordi hääks. Meilgi on toimkonna koosolekuil kaalutud sellesarnaseid võimalusi ja loodetavasti esinetakse toimkonna poolt juba peatselt Üliõpilaskonna juhatusese mõningate ettepanekutega. Neid veel lõplikult viimistlemata kavu siinkohal pike-malt analüüsida on liigselt ennatlik.

3.

Üliõpilaskonna rakingu otstarbeka korraldamise suunas on veel luua palju. Selle töö sooritamislubaduse on XIII

edustus fikseerinud oma töökava esimeses punktis, kus tõsita-takse, et tuleb viia lõpule toimkondade kodukordade väljatöötamine ja määritleda ning ühtlustada arvepidamise kord kõigis toimkonnas. Antud lootuste realiseerimise teel pole aga senini olnud näha esimest pääsukestki. Veel ikka pole edustus arutanud Üliõpilaskonna kodukordagi, rääkimata haigekassa, juhatusese j. t. teotsemisreegleist. Olgugi, et elutu fikseeritud norm üksi ei pane liikuma kogu üliõpilaskondlikku mehhanismi hoopis tempokiiremalt, siiski mitmesuguste toimingute kooskõlastamise, kompetentside fikseerimise ja isikute vastutuse suurendamise mõttes peab tegevus nii või teisiti olema reglementeeritud.

Arvepidamise korra ühtlustamistöö juures ei piisa vaid mõne tehnilise pisiasja ümberkorraldamisest. Siin peab sukel-duma tööde hoopis tõsisemalt. Kerkib isegi küsimus kas ei peaks kord ometi põhjalikule kaalumisele võtma üliõpilaskondliku majandamissüsteemi ratsionaliseerimine ja täppis määritlemine üldse?

4.

Ja lõppeks — XIII edustuse volitusajastu sulustub järglase valimistega, millised osutuvad semestri tulipunktiks. Veel mõned nädalad ja valimiskampaania algab tudengkonnale omase temperamendirikkusega. Tänavu aga peaks siingi rajama tublisti teisi radu ja viisakamaid tuuligi nagu juba janunetaks. Möödunud kevadised janditamised Üliõpilaskonna organite moodustamisel, kestvad „lehmakauple-mised“, deklareerimised, rühmata-mised kuni narrusteniküündiva rünnakuni kohtade järgi tohiks olla meeles veel igale. See vaim aga vaid alavääristab eesti teo-võimsat tõusvat intelligentsi. Ka on vaevalt sünnis lasta võimutseda vähemusrahvuste kaa-

Alaväärtuse tundest võõrnimede säilitajana

Kuna võõrkeelsete perekonnanimede saamise lugu on ajalooline paratamatus, osalt juhus, ei ole tegurid, mis neid nimesid tänapäeval hoiavad tarvitusel mitte nii lihtsad. Nii mõnegi võõrkeelset perekonnanime mitesallitava väärnimega võtnud mehe järeltulijad peavad sedasama, omalajal vägivaldselt pääle pandud väärnime juba auasjaks. Eelmisel aastal korraldas üks ajaleht Tallinna tuntumate võõrkeelse perekonnanimega tegelaste hulgas ankeedi, mis keegi arvab oma nime eestistamisest. Tulemus oli hämmastav. Ainult üksikud olid ilma reservatsioonita valmis oma nime eestistama. Üks lugupeetud Tallinna tööstur ütles koguni: „Jäägu nimede eestistamine ka edaspidi fanaatikute asjaks.“ See oli tüüpiline alaväärtuse kompleksiga laetud inimese vastus.

Võõrkeelsete perekonnanimede alalhoidmise suuremad põhjused, nagu nende kandjate näidetest võib järeldada, on eeskätt harjumus ja perekonna traditsioon. Viimane ei kannata

lukeelepoliitikal, kust suunast sageli hakati dikteerima oma taset juba enamusrahvuselegi.

Selle terve mentaliteedi süvendamisel on aga suured ülesanded täita praegusel üliõpilaskonna juhtkonnal. Nagu saatuse kiuste on sigitunud selleks tõsine proovikatse Üliõpilaskonna juhatase viimaseaja sammude näol. Suudab üliõpilaskond neis küsimusis säilitada ja kindlustada oma tõekspidamisi ning esineda üksmeelse ja rahvuslikust vaimust tiinestatud akadeemilise perena, kellel äärmiselt kallis eestluse üllas tulevik, siis on ta tõestanud oma edasitegutsemise vajaduse.

A. Vassil-Vaigo.

hästi arvustust, kuna perekonna traditsioon ulatub kaugemale perekonnanimede andmise ajast. Võiks veel võtta ükskõiksust võõrkeelse nime säilitamise põhjusena. Seegi langeb kokku harjumusega. Kaasa mõjub keskmisele eestlasele omane inertsus iseloomus. Sajandid kestnud negatiivne valik on andnud tulemusi; pidi ju aktiivne element rahvast olude sunnil omalajal hukkuma. Tänapäeva muutused oludes on just see iseloomuujoon, mis oli sajandite kestes elusäilitamisel otstarbekohane, saanud negatiivse omaduse tähenduse. Harjumuse teel armsakssaanud sobimatust nimest kinnipidamine põhjeneb samal primitiivsel hingeelul, kui asjaolu, et karjakoer ei raatsi maha jätta pulgakest, millele karjapoiss pääle sülitanud ja visanud eemale, et koer tooks selle tagasi, kuna tükk aega sellist tahet korrates on pulgake koerale saanud nii armsaks, et ta kannab seda endaga tundide viisi kaasas kui tõelist varandust. See põhjeneb samal hingeelul kui lihtsameelse inimese poolt kolimisel kõik-sugu tarbetu esemete kaasavdamine sel põhjusel, et nad on omanikuga nagu ühte kasvanud, on tarvitamisel nagu hingestunud. Selliseid tüüpe leidub ikka, nii jääb see primitiivne hingeelu alati ühe konservatiivse tegurina püsima võõrkeelsete perekonnanimede säilitamisel.

Tahan siinkohal puudutada üht võõrkeelsetest perekonnanimedest kinnipidamise põhjust, mida nimekandjad ise kunagi ei mõõna, mis tõeliselt esineb suurima põhjusena ja teeb võimalikuks tänapäeval teostada perekonnanimede muutmist masiliselt. See on meie inimestes maadvõtnud alaväärtuse tunne. Võõrkeelsete perekonnanimede (ja nimede võimalikult võõrpäraselt kirjutamise) kindel posit-

sioon teatud ringkonnas ei ole nähe omaette. Ei ole väike perekondade arv, kus võhivõõrad eesnimed on ainuvalitsejad. Ja seda just vähemarenenud inimeste hulgas. Või vaadelgem meie äride ja tööstuste firma nimesid, tubakasaaduste, maiusainete etikette — eestikeelsete nimede hulk võõrkeelsete kõrval on õige väike. Otsige selle kõrval Tartust juudi äri võõrkeelset silti — te ei leia seda. Kui jalutate Tartus Aleksandri ja Uueturu tänava piirkonnas, juutide kaupluste rajoonis, näete, et iga ettevõtte, mis kannab võõrkeelset silti, on eestlase oma; iga juudi ettevõtte on eestikeelse nimega. Koguni ühes majas asuvatel juudi mütsikaupluses ja eestlase juukselõikamise töökojal on esimesel ilus eestikeelne nimi, teisel inetu ja mõtetetu võõrkeelne. Põhjus: võõrkeelse sildi taga teotsevat eesti ärimeest rõhub alaväärtuse kompleks oma rahvuse suhtes, juudi ärimees tahab olla osava ärimehena vastutulelik ostjaskonnale, ta kaalub kainelt ka sildiküsimust ega saa tunnetada, et eestlane sageli ei austagi oma asja. Ja õnnetud võõraid etikette austavad ettevõtjad mitte olles saanud rahvuslikku kasvatust ega haridust, ei suuda tunda, et neist on mööda läinud, on üle kasvanud iseteadlik eesti seltskond.

Või võtame eesti kehviku. Mõisa toatüdrukud, toapoisid, tallmeistrid ja teised, kes ei ole suutnud kohaneda uues olukorras, ei lakka kiitmast „saksa“ häädust, ega taha suurt teada eesti asjast. Neil on kõige sakslasliku ümber aupaiste, eestlasliku juures halvaks panutunne, sest nad mõistavad eestluse all oma väiksust. Kui kehvik-talumees purjus pääga hakkab kiitlema (kainelt ta seda ei söanda), siis ta varsti toob välja kogu

oma võõrkeelte tagavara. See koosneb muidugi venekeelsete sõnade moonutistest ja üksikuist saksa keele sõnadest. Selline purjult vägev mees kiidab kõike muud, ainult mitte eesti asja ja eestlasi, sest selle all ta tunneb enda viletsust. Selline tegelane ei taha Eesti riiki ega eesti nime, andku eesti rahvas talle laenusid kuipalju tahes. Ka klassiteadlikkude, iseteadlikkude, kuid ilma rahvusteadvuseta põlumeeste juures ei ole alaväärtuse tunne ühenduses eestlusega haruldane, kuna pime parteipoliitika on teinud oma lagastava töö.

Et süveneks eestlusetunne, ühes sellega edeneks ka perekonnanime ja nime eestistamine, seks on vaja hävitada rahvas alaväärtuse tunne. See on keeruline rahvuspedagoogiline ja rahvuspoliitiline ülesanne. Siia sisse mahub muu seas ka nime eestistamise propaganda. Tehes propagandat nime eestiliseks muutmiseks, tuleb eeskätt teha selgeks, et see ei ole ainult sildi vahetamine, vaid selle tähendus on palju suurem. Eeskätt peab saama selgeks eesti haritlaskonnale, et n i m e d e

eestistamise propageerimine ei taotle mitte kitsast sihti omaette, seda ei tule vaadelda mitte ainult kui nime muutmiseks suunatud tööd, vaid seda tuleb võtta kui suurejoonelist rahvuslikku kasvatusvahendit. See propaganda ei saa piirduda hüüdega: võtke omale uus nimi. Nimede eestistamist propageerija peab tungima tagasihoidliku eestlase varjatud hinge sügavusse, peab läbi katsuma eestlase väärtuste hinnangud, peab andma uusi väärtuste hinnanguid, peab avitama teha rahvale psühhoanalüüsi ja tõsta iseteadvust, muidu ei saavutata tagajärgi.

Eesti haritlaskonnal lasub sellele rahvuslikule tööle oma jõu rakendamiseks vastutusrikas kohustus. Eesti massinimest rõhub ju mitte ainult halvaks panutune iseenda vastu, vaid ka eesti haritlaskonna vastu, sest eesti haritlane ei ole talle see kange võimas mees, mis oli tsaariaegne haritlane, vaid tuttava naabrimeh poeg ja tütar, kellest ta ei pea lugu sel lihtsal põhjusel, et on talle liiga tuttav. Nimede

eestistamise propaganda on suunatud rahva õpetamisele lugu pidama omast ajast, sellega on siin aktiivsuseks minek nii vana kui tõusva eesti haritlase enese seisukoha kindlustamine rahva kui terviku tuleviku kindlustamisel. Ükski rahvas ei ole tõusnud ilma lugupeetud eeskujudeta. Ka eesti rahvas vajab 100%-lisi haritud täitsa eestlasi eeskujudeks. Terve hingeelu loomiseks riigis ja rahvuslikule mõtlemisele autoriteedi andmiseks ei oleks sugugi ülearune vallandada kõik võõraid eeskujusid austavad ja võõrast perekonnanime kandvad riigiametnikud ja õpetajad. Sellega oleks võimalus vabaneda suurest hulgast alaväärtuse tunde kammitas vaevlevaist riiklikuks loovaks tööks kõlbmatuist inimestest ja anda elamise ja töötamise võimalus rahvuslikult elujõulistele inimestele.

Eesti haritlasele ei ole küllalt iseenda nime eestistamisest, eesti haritlane on kohustatud juba oma hariduse pärast minema rahvahulkade juurde, astuma sisse igasse peresse ja näitama teed neile, kel see pole selge. Suur töö ootab tegijaid.

Loomet Laja.

Uuest aastast ja vanast väimust.

Ebapedagoogilisi mõtisklusi.

Rääkida uue aasta avangul üliõpilasrahvaga kasvatuslikel teemadel — säärane idee oleks taktituse tipp pärast Rahvusliku Kasvatuse Kongressi. Kui meie akadeemiline noorpõlv poleks tänapäevani säilitanud kuulsat rahvuslikku külmaverelisust, siis pidanuks ta küsima: „kas lasta end kasvatada, või üldse mitte kasvadagi?“ Sest milline traagiline kuristik „haigutab“ siin hooldajate ja hoolealuste vahel! Viimased peaksid olema paadunud küünikud (umbes vastavalt mainitud kongressi arvamusele), kui nad siiski ei kahtleks veidi — kas tohib mõni hukkaläinud

element riputada end veskikiviks õilsate rahvakasvatajate kaela?

Kummatagi jätkem see valus dilemma ja, varustudes elu vastu nn. akadeemilise huumoriga, küsigem: ons siitki midagi õppida? — mitte pedagoogika või massija „pato“-psühholoogia, vaid puhta teaduse, näiteks ajaloo metafüüsika huvides.

Kõigepäält torkab silma kõigilt ajaloo leheküljilt kuni eiseni, et kukkse elutarkuse juhiseid ja süütu ülalpidamise reegleid katab harilikult mingi kõleda arusaamatuse näotu linik, mille all vaevalt oletaks peituvat

elavamaid üllatusi. Säärane on väljavaade muidugi juhitava ja drillitava poolelt (kel nende ridade lugejaist pole kunagi jäänud sellist muljet, neil ei tarvitse aega raisata eeltuleva sirvimisega: nad on juba leidnud tõe). Hooldajaile endile on ja näib elutarkus ikka lihtis ja sama hästi õpetatav kui ükskord-üks või ametiredel. Tuleb vaid imestada, kuidas Hooldajate generatsiooni alalise materjaalse ja moraalsegi ülevõimu juures pole veel ajaloos välja kujunenud katekismusetaolisi käsiraamatuid, „Elukorraldajaid“, ja vastavat õppeainet, selmet se-

gada kindlat elutarkust mitmesuguste lüüriliste ning ebakindlate ainetega, nagu kodanikuteadusega ja usuõpetusega.

Need kibedad tähelepanekud ärgu ometi tõugaku meid desperaatseisse äärmusisse. Korralikku käitumist avalikkude küsimuste arutluse võlgne esitaks oma juba nimetatud rahvusliku meelerahu mainele, teiseks peame säilitama paraja ja praktilist ettevaatlikkust: sest kas lõppeks siiski ei eksisteeri mõnesugust elutarkust, mida suudaks kasutada isegi akadeemia kasvandik, vaatamata oma üldtuntud barbaarsusvaistudele?

Kui asuda otsinguile viimati vihjatud suunas, siis ei pääse skeptilisest enesekriitikast ega — mis veel halvem — naeruvääristumis-hädaohust roheline revolteerijana. Ent siingi tuleb appi kõigi otsijate abimees ning varaait: historia. Oma hädavaliku tagasihoidlikkuse juures me ei jõua sel alal küll iialgi säärase avastusteni nagu ajaloolane „Päevalehes“ (kes tõstmaks meie rahvuslikku enesetunnet tõestab eestlasiks, koguni mulkideks, muistse India ürgsuguharud ja lõppeks pool maailma — mis on täiesti ilus vastulõök aarialikule, Nord-Pommernis idanevale ajalookäsitlusele). Siiski, mõne huvitava ja lohutava punktikese saaks registreerida. Näeb, et rida kuulsaidki omaaja isandaid põdes nooremas eas (paljud koguni vanemas) samasugust mõistmatust päris õilsa ja päris kindla pedagogismi suhtes, nagu seäa olime sunnitud umbkaudu tunnistama ka endi kohta; mis muide ärgu hukutagu kedagi suurusehullustusse. Olgu kuis on, aga lugedes näiteks preislaste kasvataja Fredericus II Rex'i (saksa keeli Friedrich der Grosse) kinniistumisest kroonprintsina oma kindlasti õige elutarga papa korraldusel, või Euroopa ümbervõlaja ning pedagoogi Rousseau sugugi mitte perekondlikest eluviisidest eriti ta nooruses, või suuridealistilise Schil-

leri pagemisest üliõpilasena oma akadeemia ning kõrgete hooldajate küüsis, ja lüürilise idealisti Shelley samasuguseist vinttusist — selletaolist lugedes jääb mulje, et „vastutustundetu eraalgatuse-vaim“ vahest polegi halvim omadus ühel nooruril. Paistab isegi, nagu olnuksid kõik suuremad vaimu-, rahva- ja lastepedagoogid oma noorpõlves peaaegu kasvatamatud (ja hiljem kongresside vastu külmad). Kas selles ei peitu midagi salakavalat: kes ise on kõige enam kannatanud, see teisi kiusata himus- tab?

Tuleb siiski jätta paradoksid (eriti kuna pole andmeid nende maksvuse kohta meie oludes) ja skandaalsete andmete otsimine ajalukku tõusnud isikute elust — niikuinii lämbuksime materjali rohkuse all. Pigemini rutakem mõningate filosoofiliste essentside väljasurumisega toorainest. Kas ei ole nimelt selge, et kasvatamatuse ja revoldi vaim Euroopa teoretiseerivas ning pedagoogiliseski elus pole siiski sunduslik — et ta pääses mäsutsema alles keskaja taganemisel ja „humanitas'e“ — inimlikkuse — usupuhanuse, trükkunsti leiutamisel ning vereringvoolu avastamisel. Sest saadik on ta muidugi peaaegu iga inimpõlve paraja õitsenguea järel ümber löönud suurema osa seniseid arvamusi ning süsteeme, jõudes lõppeks välja meie endi demokraatiani ja üldse rahvaste vabaduseni. Just praegusel ajal ometi kuulduv (küll mitte esimest korda pärast Luterust), et õppida võiksim ka ununud keskajast: see periood, peab tunnustama, evinud püsivat distsipliinisüsteemi ja orgaanilist ühiskonnastruktuuri. Siinkohal, vabandatagu, lõpevad nende ridade rivistaja vähegi ligikaudsed andmed ja kompetents, nii et lepitagu ainult ühe põgusa haardega veel kõrrekeste järgi teaduse hirmutaval merel.

Prantsuse vaimuelus on suurimaks keskaja vooruste (päämi-

selt Aquino Tooma) propageerijaks „katoliiklased“, ja nende suurimaks vastaseks André Gide, kes „võrgutanuvat ära prantsuse noorsoo“. Huvitaval kombel võib vähemalt säärane lugeja, kes pole tuttav Tooma teoloogilise süsteemiga, pidada Gide'i tõesti usaldatavaks juhiks täisvõimelisele, mitte päris kujunematule noorsoole. See pedagoog ei karda ega põlga elu ega noorust, vaid armastab mõlemaid ebadogmaatilise, kriitikahimulise ning samas mehelikult ergutava verve'iga. Kui ühes ta romaanis („Les Faux-Monnayeurs“) noor küpsuseksami tegija hüüab vaidluses oma sõbrale: „selliste ideedega mürgitate teie Prantsusmaa“, siis see hüüd mõjub väga tugevasti — kuna Prantsusmaa nimi ja ta hüve küsimus kerkib üles alles teose 355. leheküljel (siingi näiliselt mööda minnes), ja kuna hüüataja on noormees, kes on pagenuv oma võõrasis perekonnast (küll vaid ajutiseks, nagu selgub), lootnud ainult iseendale — ning oma võimetega sportlaslikult katsetavast seiklejast-„täismehest“ saanud tõesti mehiseks seesmiselt. Muide, nimetatud romaanis leiaks meie „rahvasõbralikum“ kriitika hindlasti kõike — ent mitte eetilist pinget; täiesti tõenäolik oleks selle raamatu sattumine keelu alla kõlvatuse pärast.

Aga lõpetagem „bonmot'ga“ samast romaanist, ja samalt noorelt tegelaselt. Kui ta satub koosolekule, kus vande-allkirjade võtmisega korjatakse liikmeid fanaatilisele „Isamaa-uuendajate“ parteile (siin meenutab kõik meie äsjast „rahvaliidumist“), siis küsib ta enese kõrval käivalt kaitseingliit (kes mõjub päris elavana oma keskaegses allegoorilisuses): „„Kas arvad, et pean alla kirjutama?“

„Muidugi, kui sa eneses kahtled,“ ütles ingel.

„Ma ei kahtle enam“, ütles Bernard ja viskas sedeli kaugele endast.“

H. Paukson.

Korp! Ugala kartell-leping Riia korp! Tervetia'ga

Korp! Ugala konvent ning vilistlaskogu ja Riia Ülikooli korp! Tervetia konvent ning vilistlaskogu on sõlminud omavahelise kartell-lepingu, mille allakirjutamine toimus Riias 15. dets. 1934. a.

Oma sissejuhatavas osas see kartell-leping nendib Eesti ja Läti rahvaste vastastikuse mõistmise ja otsekoheste sõpruse tähtsust mõlemate naaberrahvaste vahel, eriti meeles pidades meie hiljutist ühist vabadusvõitlust ja selle abil saavutatud riiklikku iseseisvust ning ülesandeid, mida see asetab mõlemale rahvale ka tulevikus. Mõlemad lepingorganisatsioonid seavad oma otseseks sihiks süvendada sõprussidemeid, edendada kultuurilist lähenemist ja täielikku koostööd mõlema rahva ja eriti oma liikmete vahel. Kartell-lepinguga pidevad lisaprotokollid määritlevad üksikasjaliselt vastastikuse koostöö ja läbikäimise vorme, andes kummagi lepingosalise liikmeile õiguse võtta osa teise lepingosalise kõigist eluavaldustest alalise külalise õigusega.

Sõbralikkude suhete algus korp! Ugala ja korp! Tervetia liikmete vahel ulatub tagasi 1932. aastasse, mil korp! Tervetia kauaaegne esimees, kadunud Janis Schumanis, pikemat aega Tartus viibis. Tema ja korp! Ugala vilistlaskogu esimees Hugo Treial moodustasid selle keskuse, mille kaudu tekkisid teised isiklikud tutvused. 1933. aastast alates areneb juba praeguste lepingosaliste organisatsioonide vaheline läbikäimine, piirdudes alul osavõtuga teineteise pidupäevadest: kevadkommersile Riiga sõidavad korp! Ugala esindajad ja 1933. a. juubeli laulupeo puhul korraldatud korp! Ugala Tallinna suvikommersist võtavad osa terve rida Tervetia liikmeid. Siit edasi mõlemate organisatsioonide ja nende liikmete sõbralikud suhted süvenevad ja novembris 1934. a. korp! Ugala teeb korp! Tervetiale ettepaneku astuda läbirääkimistesse olemasolevale vahekorrale konkreetse ilme andmiseks. Need toimuvad 24.—26. novembrini samal aastal Tartus, kus mõlema korpli vilistlaskogude ja tegevkonventide esindajad lepivad kokku kartell-lepingu sõlmimiseks, mis kirjutati alla Riias 15. dets. 1934. Allakirjutamisele sõitis Tartust kogukas hulk vilistlasi ja kaas-

võitlejaid, kellele Riias osutati haruldaselt soe ja külalislahke vastuvõtt. Enne allakirjutamist korp! Ugala asetab pärja vennaskalmistul puhkava Janis Schumanis'e hauale, kes tulise Eesti sõbrana oli selle sõprusvahekorra üheks algatajaks. Pidulikul allakirjutamisel korp! Tervetia ruumes annetati vastastikku esimesed värvipaelad, eestkätt neile kummagi organisatsiooni liikmeile, kelle tegevusega pidevad kartell-lepingu saabumiskäik. Nii anti üle korp! Ugala värvipael ksv! Janis Schumanis'ele (†), vilistlastele Pillups, Spade, Birznieks, Luchsevitš ja ksv!! Dancis, Klavinš, Spilva, Aunins ja Mednis. Teiselt poolt korp! Tervetia värvipaela omandasid vil!! Treial, Raudsepp, Univer ja ksv!! Kirp, Luik, Otti, Jüriado ja Johanson. Allakirjutamisaktuselt saadeti tervitustelegrammid mõlema maa riigipeadele, Ülikoolide Rektoritele ja kaitseväge Ülemjuhatajaile.

Korp! Tervetia on asutatud 30. apr. 1922 ülikoolis õppivate ohvitseride poolt ja püsis puht ohvitseride konvendina kuni 1924. a. lõpuni, mis ajast alates võetakse konvendi liikmeteks kõiki läti rahvusest üliõpilasi. 1925. a. märtsis võeti vastu Presiidium Konventi (P! K!), kuna ta senini oma comment'i oli garanteerinud korp! Fraternalitas Lettica juures. Korporatsiooni nimetus „Tervetia“ on tuletatud muistsest Läti maalinnast „Tervete“ nimest, milline kindlus kõige kauemini hoidis oma iseseisvust ja vabadust võitluses Saksa ristisõdijatega. Korporatsiooni deviisiks on: „Visu par Latvija — Visi viens!“, s. o. „Kõik Läti eest — kõik ühe eest!“ Selle deviisi mõtteks on väljendada oma liikmete rahvuslikku vaimu, valmis olla kaitsma alati oma vabadust ja iseseisvust, arendada omavahelist sõprustunnet ja korporatsiooni distsipliini ning hinnata iga inimese ausat vaadet. Korporatsiooni välismärgiks on tekkel ja värvilint: oranš — hõbe — sinine, mille tähenduseks on: peale punase hommiku tõuseb hõbedane päike särama üle kodumaa sinise taeva. Kartell-lepingu sõlmimismesemestril juhtisid konventi Arvid Dancis kauaaegse seniorina, Artur Sliede subseniorina ja Aleksander Klavinš scribana. Korporatsiooni vilistlaskogu esimeheks on Theodor Spade, sekretär A. Mengelson ja laekur Ludvig Pil-

Lepingu allakirjutamise silmapilk.

Vasakult: ksv! J. Luik, 3. ksv! O. Kirp, 5. vil! H. Treial — korp! Ugala poolt ja 6. ksv! Dancis, 7. vil! Pillups, 9. ksv! Klavinš korp! Tervetia poolt.

lups. Liikmete arv oli II sem. 1934 järgmine: vil!! 47, tegevliikmeid 68 ja noorliikmeid 21 ning 10 comment garanti. Olgugi noore korporatsioonina on Tervetia oma perest andnud Lätile terve rea silmapaistvaid tegelasi. Kuna ta 25 asutajat liiget olid kõik ohvitserid ja ka kahe järgneva aasta kestel võeti konvendi liikmeiks ainult ohvitseri, on praegugi suur osa (üle kolmandiku) konvendi koosseisust ohvitserid. Nii kuuluvad Tervetia perre mõned endised Läti kaitseväge ülemjuhatajad, praegune kindralstaabi ülem kindral Hartmanis, merejõudude juhataja kapten Spade, õhujõudude ülem j. t. Edasi on võrsunud sealt politikuid, diplomaate, majandustegelasi, Ülikooli õppejõude jne. Praegune üliõpilaskonvent oma erialalise jagunemise järele esitab kõige rohkem inseneriteaduste ja majandusteaduskonna üliõpilasi (kumbagi veerand koosseisust), edasi järgnevad juristid, agronomid ühes metsateadlastega, arstid ja loodusteaduskonnast mõned matemaatikud

Kummagi lepinguosalise organisatsiooni liikmed tahavad olla esijoones head isamaalased — töötada oma maa ja rahva kasuks. Kuid huvide

ühtlus, mis mõlemil rahval on olemas, sunnib koostööle, sest ühenduses on jõud. Mõlema maa omavaheliste suhete aluseks on põhilause: Eesti võib püsida iseseisvana nii kaua, kui seda on Läti ja Läti riik võib püsida ainult siis, kui püsib Eesti. Tõenduseks sellele on mõlema rahva ühine saatus nii ligemas kui kaugemas minevikus. Sellekohaselt on Eesti ja Läti sõlminud sõjalise ja poliitilise liidu ning otsinud koostööd muudelgi aladel. Kuid ükski koostöö vorm ei saa olla efektiivne, kui sellele ei tunne kaasa rahva kõige laiemad hulgad. Rahvaste hingesse kasvanud omavaheline sõprustunne moodustab nende koostöö tõelise aluse. Seesuguse naaber-rahvaste koostöö mõttega on korp! Ugala sõlminud sõpruslepingu oma hõimlaste, Turu soome üliõpilaskonnaga 1930. a. ja nüüd sama sisulise kartell-lepingu oma lõunapoolse naaber-rahva üliõpilasperes.

Südamlik otsekohesus üksteise mõistmisel ja aus sõprus — need on elemendid, millele on rajatud see kahe üliõpilaskonvendi kartell ja mille najal see leping leiab ka edaspidi tegelikku teostamist.

Heinr. Keerberg.

Evald Kaarna †

In memoriam

Nääriööl tabas korp! Vironia peret raske kaotus — Evald Kaarna oli suikunud igavesele unele. Sõprade ringi on jäänud tühimik, mida ei suuda ükski troost täita. Raske ja pikaldane haigus oli võitu saanud Sinu tugevast elutahtest. Veel hiljuti Sind Elva vaikuses küllastades, olid optimistlik ning harutlesime eeloleva suve möödasaatmist. Kuid karm saatus ei lasknud täide minna Sinu soovidel, vaid ta kutsus Sind igavikuriiki.

Ligemale kümmekond aastat on möödunud sellest, kui Evald Tartu tuli, et jätkata omi õpinguid Ülikooli õigusteaduskonnas. Ühtlasi organiseerus ta korp! Vironiasse. Kuid lühikeks kujunes üliõpilaspõli. Juba pooleteise aasta möödudes, jõuluvaheaja järele tagasi Tartu kogudes, kuulsime, et Evald on tõsiselt haigestunud. Keegi ei suutnud siis arvata haiguse

muutumist pikaldaseks ning kurnavaks. Lootsime üsna varsti Evaldit jälle eneste keskel nä-

Ksv. Evald Kaarna †

ha, endiselt elurõõmsana. Jällegi tahtis saatus teisiti... Haigus muutus pikaldaseks ja viis Evaldi meie keskest paljudeks aastateks eemale.

Siiski ei suutnud raske haigus murda Sinu optimismi. Kui ter- vis vähegi lubas, siis olid igal nääriööl vastu võtmas uut aastat, täis paremaid lootusi. Ja nüüd, samal ajal, kustus Sinu noor elu.

Lühike oli see aeg, mille veetsid meie keskel, kuid Sinule omase otsekoheuse ja sõbralikkusega suutsid Sa enesele palju sõpru võita. Hilisematel aegadel jätkus vanadest mälestustest nii mitmegei õhtu vestlusteks. Siis pärisid Sa ikka Tartu uudiste järele. Eriti aga huvitasid Sind küsimused, mis puudutasid violett-must-valget kandvat peret. Neil puhkudel loitis Sinu silmis lootussäde, kuid saatus tahtis teisiti.

Nüüd, mil Sind enam kunagi näha ei saa, elame mälestustele. Elame ilusatele mälestustele, mis iialgi ei kustu ega tuhmu.

Puhka rahu armast sõber ja seltsivend. *Endel Savik.*

Meie üliõpilasorganisatsioonid ja rahvuslik omapära

Avaldame vaidluse korras.

Toimetus.

Rootsi kuninga külaskäigu puhul Tallinnas, käis teatavasti ka Tartu üliõpilaskond tervitamas meie riigivanemat Toompeal ning Rootsi kuningat Kadrioru lossis. Mul polnud ligi paar-kümmend aastat enam kokkupuutumist Tartu üliõpilaskonnaga ja sellepärast olin huvitatud iseseisvuseaja vaba eesti üliõpilase esinemiseviisist.

Ja mis ma seal nägin? Rongi eesotsas sammus võrdlemisi suur kogu valge üldmütsiga mehi, neile järgnes väiksem salk sonimütsis ja kaabus rahvast ning siis järsu kontrastina värve kandvad korporatsioonid, eesotsas lipukandjaga ja juhatusliikmetega, kes kõik frakis, üleõla laiad värvilised shärped ja käes sädelevad rapiirid. Meeskorporatsioonidele järgnes salk tava-

lises riietuses tütarlapsi ja nende järele värvilistes peakatetes naiskorporatsioonid oma lippudega.

Rongkäigu vaatlemine tekitas minus teatava pettumustunde ja rõhutud rahulolematuse meeleolu.

Juba eri üliõpilasrühmituste nii väga järsult üksteisest erinev välimus oli elavaks tõestuseks sellest, et meie praegu veel tüüpilisest eesti rahvuslikust üliõpilasest kõnelda ei saa, nagu seda aga küll võivad vanemad kultuurrahvad oma üliõpilaste suhtes. Osalt ajalehtede, peamiselt aga „Üliõpilaslehe“ kaudu, olin enamvähem informeeritud sellest, et ka sisemised lahkkelid mitte niivõrd maailmavaatelistel alusel, kui just organiseerumisviiside pärast olid meie üliõpilaskonnas vägagi tugevad. See on ilmselt mineviku pärandus. Mõjul olnud saksa kui ka vene kul-

Stud. med. Kaspar Tober (Toimela) †

in memoriam

Sügissemestri lõpupäevil lahutas surm ootamatult akadeemiliste sõprade ringist ksv! Kaspar Tober'i. Raske kopsuhaigus murdis mehe, kelle vaim — taotlemata välist silmapaistvust — väljendus raugemata jõuga tegevuses, osavõtus ühiseist üritusist ja töist, ning neile kaasaelamises kuni peaaegu viimse hingatuseni. Lootustandev elu, täis kõlblat jõudu, katkestati loovamas eas, tulvil usku tulevikku ja ajal, mil ta oli jõudmas lähedale akadeemilise töö lõpule. Kaspar Tober'i töö ülikoolis oli juhitud haruldasest töökusest ja tõsisest huvist valitud ala vastu. Rakendunud stuudiumi kõrval tööle mitmes instituudis teaduslikul alal ja teotse- nud aktiivselt Akadeemilises

Arstiteadlaste Seltsis, leidis ta tunnustust kõikjal. Ü. S. Raim-

Ksv. Kasper Tober †

la edu ja ettevõtted olid tema südameasjaks. Rahvuslikult mee-

lestatuna tundis ta õilsaks kohuseks võtta omale eestipärasem nimi — Toimela —, kuigi ta ei jõudnud oodata selle ametlikku tarvituselevõttu. Väsimust ja tüdimust ei märganud temas keegi. Alati sõbralik ja mehiselt otsekohene, tahtejõuline ja teovõimeline — nii püsid meie mälestuses Sa Hea Sõber.

Kadunu sünd. 23. II 1910 Tallinas. Õppinud kohalikus Vestholmi eragümnaasiumis, mille lõpetas 1929. 1930 kevadsemestril asus arstiteadust õppima, ühtlasi organiseerudes Ü. S. Raimla'sse, kus oli juhtivaltegev toimkondades. Ta oli Akadeemilise Arstiteadlaste Seltsi liige. Osavõtnud 1931. a. ja 1932. a. suvel Eesti-Soome üliõpilasvahetusest. Surnud 7. XII 34 Tartus.

Requiescat in pace.

Edgar Vellika.

tuur olid mõlemad jätnud sügavad jäljed ka meie üliõpilasperre. Kummagi voolu mõju oli olnud niivõrd tugev, et eesti omapärase üliõpilastüübi kui ka omapäraste üliõpilasorganisatsioonide arendamiseks ei jäänud järele kuigi palju ruumi.

Meie rahvusliku kultuuri edukas areng ja meie rahvusliku enesekaitse löögivõim nõuavad aga, et kogu rahvas, eriti aga tema noorsoo intellektuaalne osa, kelle hulgast ju loomulikult võrsub suurem osa tulevase rahvajuhte, moodustaksid üksmeelse ja ühtlase terviku. Vägi-valdne ühiskondlikkude kihtide „tasalülitamine“, nagu see nüüd mõnel pool on moes, on kurjast. Küll on aga soovitav, et rahvas „tasalülituks“ loomuliku arengu teel, et kaoksid kurjakuulutavad klassidevahed oma klassivõitlusega ja ähvardava ühe kihi diktatuuriga teiste üle. Rõõmustaval kombel näib uuemal ajal loomulik areng suunduvat ühiskondlikku rahu kindlustava klassivahede kadumise poole. Eriti selgelt paistab see silma maal. Uuemattüüpi kirikhärra, arst-, agronoom kui ka rohkem haridustsaanud noorte põllumeeste ja tööliste gene-

ratsioon sobivad omavahel väga hästi. See terav üksteisest erinemine, mis oli nii väga ilmne haritlaskonna ja lihtrahva vahel veel alles aastat 30 kuni 40 tagasi, on peaaegu täiesti kadunud.

Sama arengu suund on iseloomuline ka moodsale linnale. Kui eriti vaatleme meie üliõpilaskonda, siis võime ka siin rõõmustaval kombel konstateerda, et eri rühmituste üksteisest arusaamine ja vahekordade sõbralikumaks muutumine iga aastaga aina kasvab. Iga aasta juurdetulevad noored toovad enesega kaasa ka nooruslikku värskust ja vanust eelarvamusi vabamaid vaateid.

Meie üliõpilaskonna organiseerumus alal on kutsunud esile palju ägedaid vaidlusi ja kokkupõrkeid kahe peavoolu, nimelt korporatsioonide ja seltside pooldajate vaadete lahkuminek. Vististi on õige väide, et korporatsioonide pooldajad olid mõjustatud saksa ülikooli traditsioonest, seltside pooldajad aga vene üliõpilaskonna radikaalsest ja omas enamikus revolutsioonilisest vaateist ning slaavi rahvastele omapärasest mentaliteedist. Eriti teravad olid ka lahkuminekud vene aja lõpupoolel ja nimelt käesoleva sajandi

esimesel aastakümnel. Kui aga nüüd tagant-järele seisukorda püüame objektiivselt hinnata, siis peame küll tunnustama, et ägedad vaidlused ja üksteise arvustus põhjenesid suurel määral eksimõistmisel. Nüüd näeme, et nii seltsid kui ka korporatsioonid üksteiselt väga palju on õppinud ning ise enniemalt hukkamõistetud vastaste seisukohtadele on asunud, võttes neid omaks.

Teatavasti rõhutavad korporatsioonid oma liikmete, eriti noorliikmete, kasvatusprintsipi, püüdes sumbutada inimeses olevaid pahu — negatiivseid ürginstinkte ja arendada positiivseid, ühiskonnale kasulikke iseloomu omadusi, nõuavad kindlat distsipliini ja püüavad istutada oma liikmeisse aumehelikkuse mõisted ja tõsta nende eetilist taset. Püütakse tutvustada oma liikmeid ka seltskondliku esinemise, kommete ja traditsioonidega. Mainitud sihtide saavutamiseks on korporatsioonel olemas eri instituudid, nagu noorliikmete ehk rebaste ja vanamehe instituut, konvendi kohus, aukohus jne.

Eeltoodud põhimõtteid eitas kategooriliselt aga vene radikaalne üliõpilaskond ja tema mõjutusel ka suur osa eesti üliõpilasi. Liikmete kasvatus püüet loeti indiviidi vaba arengu vägistamiseks, distsipliininõuet nimetati isiku vabaduse kitsenduseks, aukohtud, seltskondlikult viisakas esinemine jne. arvati olevat härrasmeeste toredus, mida rahval ja rahvameestel ei olewat tarvis: nad võisid lahendada omi konflikte kas või rusika ja malaka abil. Kuna aga moraali ja eetika vastu raskesti eksijaid vahel siiski peeti tarvilikuks võtta vastutusele, siis lahendati neid asju üldisel miitingul. Igasuguste aukohunormide puududes esineti aga niisugusel korral kõige võimatamate ettepanekutega. Mul on meeles üks juhtum, kus ühel sellisel miitingul vene kaasvõitleja suure paatosega peetud kõnes tõsiselt tegi ettepaneku süüdlasel kraest kinni haarata, ta Emajõkke tassida ning seal ära uputada. Järgnenud sagedate vahelhüüete peale lõpetas ta oma kõne siiski sellega, et ta olevat tahtnud vaid süüdlast hirmutada. Tavaliselt lõppesid aga sellised miitingud boikoti otsusega määramata aja peale, mida aga tegelikult ei täidetud, sest puudus distsipliin. Kuhu aga selliseid anarhiassekalduvaid isiku piiramatu vabaduse põhimõtteid venelasi viisid, näitab meile Vene riigi uuem ajalugu. Oli vaid segasel ajal tarvis esineda väikesel energilisel ja hästidistsiplineeritud salgal, et haarata võimu 160 miljoni rahva üle ning püsida karmi diktatuuri abil võimul veel praegugi.

Praegu näeme aga, et vene mõju kadudes, ka eesti üliõpilaskonna radikaalsemad organisatsioonid, mis alul oma struktuurilt olid vene organisatsioonidega väga sarnased, on nüüd muutunud üsna oluliselt. Nad on nüüd pea täies ula-

tuses tunnustanud ja võtnud omaks korporatsioonide positiivsed põhimõtted, mida varemalt mõisteti hukka. Vist ei leidu meil enam üliõpilasorganisatsiooni, kes ei tunnusta ja ei teosta kasvatus, distsipliini ja aumehelikkuse põhimõtteid. Kõikjal tehakse vahet noorliikmete ja tegevliikmete vahel, on olemas noori juhtiv vanamehe instituut, kuigi erineva nimetuse all, on kodukorras ette nähtud vahekohtud, aukohtud jne. On üldiselt teostatud ka korporatsioonidele omane liikmeksoleku eluaegsuse printsip ühes sellest järgnevate vilistlaskogudega. Ka viimast instituuti ei tundnud ega tunnustanud venelased, sest vanadel kui tagurlastel ei tohtinud olla noorte kohta mingit ütlemist. Milline oluline positiivne tähtsus on aga meie vilistlaskogudel, see on meile nüüd kõigile selge.

Teisest küljest on ka väga oluliselt muutunud korporatsioonide ilme. See oleneb juba koosseisust. Kuna vanade saksa korporatsioonide enamiku moodustasid aadlikud ja rikkaste suurkodanike pojad, on aga eesti korporatsioonides mõõduandvaks talurahva ja tööliste lapsed. See asjaolu on toonud neisse ka hoopis uue vaimu. Palju, mis meile oli ebakohane ja ajast ning arust, on kadunud ja on kadumas. Olgu ka mainitud see paljulaidetud joomine. Endise aja vastandina on meie korporatsioones maksev põhimõte, et noorliikmeid ei tohi sundida ega ka ahvatleda joomisele. Nii võib praegusel ajal ka täiskarsklane väga hästi olla korporatsiooni liikmeks. Täiskarskust ei ole suutnud ka ükski teine meesorganisatsioon oma liikmete suhtes teostada.

Nii võime üldiselt konstateerida, et meie erinevad üliõpilasorganisatsioonid üksteisele väga palju on lähenenud, teravad vahed on kadumas. Korporatsioones tarvitavad välismärgid ei mängi ju õieti mitte väga olulist osa. Tüüpilisest, laiemalt tunnustatud eesti rahvuslikust üliõpilasorganisatsioonist oleme aga siiski veel kaunis kaugel. Kuid selle saavutamisele peaksime püüdma.

Eri organisatsioonide üksteisele lähendamise, kogu üliõpilaskonna vahel tugeva sideme ja ühtlasema terviku loomise püüde seisukohalt arvan, et kõigepealt korporatsioonid peaksid võtma omis asjus nii mõndagi üsna põhjalikule revidéerimisele. Tuleks püüda suurema rahvusliku omapärasuse poole. Praegu ei saa eitada, et oleme võtnud rohkem kui tarvis üle vanult saksa korporatsioonelt nii kommete ja traditsioonide kui ka välise esinemise poolest. Kindlasti ei kaotaks korporatsioonid oma prestiiži ega millegi muu poolest, kui nad mõningate rahvuslike suursündmuste puhul, eriti just üliõpilaskonna ühiste rongkäikude korral, paneksid pähe üldmütsi. Viimase küljes võiksid ju olla

Roopi Grauberg-Hallimäe

Ristid

*Inimesi tuleb ja läheb minust mööda
kaudu Suurt Maanteed. Keda ma tunnen?
— Sääl on mu ema ja õde ja isa,
vend mu ja nood on mu naine ja lapsed.*

*Üks peatub väratil, teine tuleb tuppa,
koldele kummardub, süütab tule.
Viivuks peatub ja siis läheb jälle,
nagu kõik teised — ja enam ei tule.*

*Vaatan siia, otsin sinna:
südamest tükike valla kui kisti!
Kisendan. Kuni vastusena,
tema kus seisis, nüüd näen risti.*

*Hapra tähise, et siin miski
oli kunagi — süttis ja kustus —
Viirastus nagu, hüüahtus mingi,
millele saamata jäi vastus.*

*Ristid! — siia jäävad vaid ristid.
Kuhu lähevad, sääl on meri.
Laev saab suured, heledad, valged
purjed pääle ja tuul on peri...*

organisatsiooni erimärgid kas värvikilbi või vapi näol. Peale selle võib ju muidugi kanda värvipaela, rinnamärke jne. Rongkäigus kantakse loomulikult iga organisatsiooni eel ta lippu. Selline ühtlasema ilmega rongkäik jätkaks vaatajasse kindlasti hoopis sümpaatsema mulje, kui senine kirev üksteisest erinevus. Muidugi peaks niisugusel korral olema üldmütsi kandmine kõigile rongkäigust osavõtjatele eranditult sunduslik. Olgu aga sel puhul tähendatud, et meie praegu tarvitatava üldmütsi kuju laenamine Skandinaaviast ei olnud vist mitte õnnelik samm. Ta on meile võõras ja kandmiseks äärmiselt ebapraktiline. Meie rahvusvärvid on ju väga ilusad. Neist annaks vististi kombineerida vägagi meeldiv müts. Ta võiks näiteks olla mustast sametist põhjaga ja laia sinise

äärega või vastupidi. Apollo tempel või mõni muu märk aitaksid muidugi tõsta ta dekoratiivsust. Vist ei oleks ülearune, kui üliõpilaskond ka üldmütsi küsimuse võtaks revideerimisele.

Edasi mainiksin rapiiride kandmist. Mulle tundub, et see relv on oma aja üle elanud. Ma ei kuulu mitte nende hulka, kes väidavad, et rapiir meil üldse ei sobivat, sest et meie esivanemad ei olevat mõõka kandnud. Meie teame ju, et ka meiegi esiisad sajandite kestes sõjaväljal on sõdinud mõõgaga, nagu teisedki rahvad. Kuid see relv on kadunud ka moodsas sõjaväes. Teda kannavad vaid ohvitserid veel paraadide puhul. Kuid vististi kaob ta ka sealt, kui täiesti ülearune, küll aga tülikas ja kulukas riistapuu. Duellid ja mensuurid kuuluvad ajalukku. Vehklemine ehk paukimine on ju üsna mõnus ja mehine sport, kuid selle asendamiseks veelgi paremate spordiviisidega värskes õhus on meil ju rikkalikult võimalusi. Vennastuse tseremonii, kus praegu figureerib ka rapiir, muutmiseks vahest veelgi mõjuvamaks ja igal juhul ajakohasemaks on olemas küllalt võimalusi. Vist toimiksimise üsna õieti, kui loobuksime rapiiri tarvitamisest. Edasi on olemas terve rida üksikasju, mis nõuavad kas muutmist või kaotamist. Kuna me jutt on veninud väga pikale, mainin vaid näitena veel paar pisiasja. Nimetus „rebane“ on mehaaniliselt üle võetud saksa „Fuchs“, mis omakorda põlvneb ladina „faex“ist“ (pärm). Sõna „rebane“ ei ütle meile õieti midagi ja tundub õige ebaõnnestunud laenuna. Mõni omapärasem sõna, näiteks „noorur“ või midagi sellestarnast oleks meile kindlasti sobivam ja oma sem. „Vanamees“ on täiesti ebaõnnestunud tõlge sõnast „olderman“. „Older“ on ju komparatiiv sõnast „old“. Nii siis peaks ütlema „vanamees“ ehk eesti keeles lihtsalt „vanem“. Naiskorporatsioones tarvitav „rebasvanem“ oleks väga õnnelik kombinatsioon, kui ei oleks ebasobiv sõna esimene pool. „Nooruritevanem“ või midagi sellesarnast oleks juba õigem ja meile omapärasem nimetus. Korporatsioones tarvitavad vanusastmed „noormaja“, „vanamaja“ on ju lihtsalt võimatud. Tean korporatsiooni, milles eelmainitud nimetuste asemel tarvitatakse „noorveli“ ja „vanaveli“. Need nimetused sobivad juba hoopis paremini. Selliseid näiteid võiks tuua korporatsioonide elust paljugi. Kuid piirdume seekord nende näidetega.

Lõpetades rõhutan veel kord, et meie praeguste üliõpilasorganisatsioonide üksteisele lähendamise ja neile ühtlasema rahvusliku ilme andmine on tarvilik ja on võimalik. Püüdkem seda teostada.

A. Ojasalu.

„Tudengiekspressil“ Rouen'ist — Kemisse

Keskmisele eestlasele, eriti aga üliõpilastele, käib muidugi üle jõu teha pikemat reisi raudteel, mis vastavalt elustandardile veel välismaal märgatavalt kallim kui meil. Ka sõit reisiaurikuga on paljudele kallis, rääkimata veel lennukist. Et saada üle neist takistustest, selleks on nüüd läinud moodi odavam liiklemisvahend — kaubalaevad. Tuleb ju neil sõites sageli tasuda vaid ainult söögiraha.

Kaubalaevad pole küll mingi uuesti avastatud Ameerika, ka varemasti aastatel on neid kasutatud pikemateks reisideks. Siis sündis see aga väga juhuslikult üksikute kapteni või laevaomanike tuttavate poolt. Nii näiteks sõidavad meie rohkearvulised Inglismaal keelepraktikal käivad naisüliõpilased peaaegu ainult kaubalaevadel. Üliõpilaste ringkonnis juba nimetataksegi kaubalaevu „tudengite ekspressiks“.

Päämisteks maadeks, kuhu nii sõidetakse, on Prantsusmaa ja Inglismaa. Neisse maadesse enamik Eesti kaubalaevu käibki. Viimasel ajal Eesti laevad veavad päämiselt mitmesugust puumaterjali Soomest või Leningradist Inglismaale-Prantsusmaale. Tallinna sadamas käiakse õige harva. Nii tuleb reisijal tavaliselt minna laevale või säält maabuda mõnes Soome sadamas. Ainult Viiburis või Leningradis käivatel laevadel on võimalik pääseda Tallinna reidile.

Tavaliselt kaubalaevad päris võõraid päale ei taha võtta, sest on ju ruumid piiratud ja sõitjatest ei saada ka peaaegu mingisugust kasu, pigemini on nad vaid meeskonnale tülik. Siis tuleb muidugi otsida tutvuht, luua suhteid laevaomanike ja juhtkonna juures, või jälle kasutada mõningaid teravameelsemaid võtteid...

Pariisil on see imelik omadus, et sääl raha „sulab“ nagu kevadine lumi. Mõned päevad — ja taipad, et su piskust ei piisa isegi võibolla enam tagasisõiduks. Hakkasime siis muidugi otsima jõukohasemaid liiklemisvahendeid — kaubalaevu.

Nii me mõtlesime Pariisis ja otsustasime otsida tagasisõiduvõimalusi kaubalaevaga. Reisikaaslane oli saanud teateid, et umbes samal ajal pidi sõitma Rouen'ist Soome Bergmani laevaärile kuuluv aurik „Liina“. Kuna tal oli mõningaid suhteid ja tutvusi laevaäris ning „Liinal“, siis sõitis ta kohe Rouen'i

„maad kuulama“. Jäin Pariisi ootama temalt telegrammi.

Et sõnade arvel säästa mõningaid franke, selleks koostasime enne vastava „siffri“, milles iga täht tähendas mõnd sõna või lauset. Näiteks „b“ tähendas „saad sõita“, „c“ — „ei saa sõita“ jne. Pääle pooleteispäevast ootamist saabunud telegrammis puudusid aga just need kõige tähtsamad tähed „b“ ja „c“. Ära oli aga märgitud laeva väljasõidupäev ja „jaama vastu ei tule“. Viimasest järeldasin loogiliselt, et ikka saan sõita. Istusin esimesele Pariis—Le Havre kiirrongile ja pooleteise tunni pärast olin Rouen'is.

Otsisin üles puusadama. Eesti laev öeldi olevat kohe sadama alul, vist kolmas. See oli aga hoopis Läti laev — neil sadamatöölistel oli geograafiatundmine nähtavasti üsna häa, sest paljuku siis seda Eesti ja Läti vahet on. Juhatati ikka edasi — aina Soome, Inglise, Prantsuse laevad. Higinena keskpäevastest kuumusest ja mitmekilomeetrilisest käimisest silman viimaks „Liina“ nime päris sadama teises otsas.

Masinad töötavad, vile hüüragab ja tõstetakse treppi ülesse... Saan veel hüpata juba õhus kõikuvale trepile. Kaptenisillalt kostub mehine: „Ei tohi enam kedagi lasta laevale!“ Olen aga juba laevalael. Krugi lööb esimesi ringe ja reelingu ning sadamasilla vahele tekib mustav vesi.

Siis selgub mulle üllatuseks, et telegrammis on saatmise ajal seisnud „c“ kohe esimese tähena. Prantsuse telegraafi hooletuse tõttu see „c“ on läinud nähtavasti kaduma 120 km-lisel teel Rouen'ist Pariisi. Mind ei olla nimelt kuidagi saadud kaasa võtta, sest kindlaid sõitjaid oli juba 12, laeval aga reisijate jaoks vaid üks kajut. Kuna aga olin juba kesk jõe sõitval laeval, siis lepiti ikkagi minuga. Olin veel õnnelik, et sain magamiseks ohvitserkonna söögiruumis pika pingi. Sama ruum oli öökorteriks ka paarile teisele ksv., kes samuti Pariisist tagasisõiduks kasutasid „Liinat“.

Ilus Seine'i jõgi. Paralleelselt jõega raud- ja autotee. Kõrged paplid. Nende vahel jõukad Normandia majad.

Prantsuse härrasliikude lootside juhtimisel liigume mere poole. Aga kuhu me lõplikult sõidame — Leningradi, Viiburisse, Oulusse? Rouen'ist sõideti välja enne, kus ei ol-

nud veel Tallinnast kohale jõudnud telegrammi laeva sihtsadama kohta. Tehakse igasuguseid ennustusi. Mõned arvavad isegi, et küllap varsti tuleb raadiogramm: sõita Islandisse neeringaid püüdma!

Eelviimane loots toob laeva tulles kaasa mingi paberilipaka. Telefontogramm Rouen'ist: Tallinnast on teatunud, et laeval tuleb sõita mingisugusesse „Veaborgi“, „Neaborgi“ või „Ueaborgi“ sadamasse. Esimesest tähest võib igatahes kõike välja lugeda. Loots ise kinnitab, et olla „Neaborg“. Laeval olevad atlased aga ei näita üldse sellist sadamat. Palume kaptenit ja jumalat, et telefontogrammist kuidagi välja loetakse „Veaborg“, mis oleks väikese parandusega ära seletatud „Viiburi“. Viimase rootsikeelne nimi on nimelt Viborg. Sel juhul oleks meid Tallinna reidil maha lastud. Kapten ei võta muidugi palvet kuuldavakski, vaid annab raadiotelegrafistile käsu uuesti järele küsida.

Närveerisime üle päeva. Siis saabub vastus — tuleb välja lugeda hoopis „Uleaborg“, s. t. Oulu. Üks täht „l“, olla nimelt jäänud varem edasi andmata! Prantsusmaal on nähtavasti päris hääks kombeks tähti välja „unustada“. Kahju ainult, et sedakorda see „l“ meid ei aidanud Viiburisse, nagu puuduva „c“ tõttu pääsesin laevale.

Hommikpäikeses ilmub valev Doveri kallas. Rõõmustume: kuigi pole Inglismaal käinud, siis vähemalt oleme seda näinud.

Kolmandal päeval, varahommikul, leiame end Schiedamist, Reiniäärst Hollandi linnast. Laev on pöördunud siia „punkerdama“, süsi päale võtmiseks.

Ja siis tagasi merele. Enne vaatleme veel kaptenisillale hästi paistvat Haagi rahvusvahelise rahupalee torni. Hoek van Hollandi kohal pakub ilusat naudingut mänglev delfiiniparv. Paneb otse imestama, kui plastiliselt oskavad need kohmakad elukad veest välja hüpata, et samas jälle, pää ees, lainetesse tagasi kukkuda. Mustad seljad aina läigivad päikese käes. Päike paistab veel väga soojalt, kuigi on juba sügis. Naispere kasutab seda isegi päikesevannide võtmiseks, pikutades trikooes kesk laevalage.

Ilmateade on pahaennustav. Tahes-tahtmata siirdub jutt merehägusele. Tallinna Prantsuse Lütseumi õpetaja pr. M. kinnitab kõigile, et

merehaigusest pääsmiseks on kindlam abinõu sellest mitte rääkida — aga patustab ise esimesena selle retsepti vastu. Teine sama kooli õpetaja, pr. A., teab aga, et merehaigusest aitab üle ainult laevalael jalutamine — ja arendabki siis päris kiirkäimise tempot. Tollivalitsuse direktor E., riigikontrolli ametnik O. ja ärimees E. suhtuvad aga merehaigusse õige üleolevalt, nende huvi ühes kapteniaga on koondunud vaid bridžile. Kui on kuulda veinipudeli avamist, siis ei põlga ka mõned ksv. eelmiste seltskonda. Esimese tüürimehe kasupoeg, Tallinna kunsttööstuskooli äsjaane abiturient istub oma noorusele vaatamata elutarga näoga tekil, käes paber ja pliits, kõrval valmis viisandid. Ärimees E. abikaasa ühes kellegi Tallinna preiliga ei tule üldse kajutist väljagi — teevad nähtavasti ettevalmistusi oodatavaks merehaiguseks. Isegi söök viiakse neile sinna. Meie, noorem rahvas, pikutame aga laevalael, vaatleme taevapõhjal arglikke võnkeid tegevast mastitippu ja loeme mehaanikult saadud, paar kuud vanu ajalehti.

Selline ongi siis meie kolmeistkümmneliikmeline (!) reisiseltskond. Õnnetu arv — ja mina veel see õnnetu kolmasteistkümmnes! Kuid ühtlasi ka „õnnelaps“. Nii on õigus

neil, kes ennustavad minu laevalolekust hirmsat merehaigust, kui ka neil, kes arvavad, et „õnnelaps“ pärast on meri nagu siledaks triigitud.

Enne veel kui teame arvatagi, on oodatu juba käes. Esimesena märkame seda mastiotsa võnkeist, mis muutuvad ikka suuremaiks ja suuremaiks. Siis teeb kogu laev võnke, mis paneb mu laevalael verema ja ajab kapteni kajutis veinipudelid lendu. Ei saagi enam muidu pikutada, kui peame hoidma üksteisest kinni. Paar korda lööb isegi laineharja üle reelingu.

Põhja meri tuulitseb. Tuult on küll tegelikult vaid veidi üle 6 palli, kuid meie tühi, 4000-tonnine „Liina“ kõigub mis hirmus. Mitte ainult ei hällita, vaid otse raputab, pillub ühest äärest teise. Ei saa samugi edasi ilma reelingust kinni hoidmata, sest muidu kaotad tasakaalu ja leiad end äkitselt laeva teisest äärest. Ainult kokapoisid käisid endise rahuga, käes kandikud nõudega. Meile seletatakse, et tasakaalu hoidmiseks tuleb teha põlvest vastavaid nõkse ja paindumisi. Eks siis hakkamegi „nõksutama“, mis aga siiski ei too tasakaalu.

Süda nagu läheb veidi pahaks. Toonud oma ohvri, on süda kohe parem. Tekil värske õhu käes pikutades pole midagi häda. Kuna tei-

sed, kes kõik olid iseendaga ametis, ei näinud mu „ohverdamist“, siis suurustangi: mul pole midagi viga, merehaigusest pole juttugi. Ainult alla laevaruumidesse ei julge minna. Sääline sprottide, peenleiva — ja jumal teab veel mille — lõhn mõjub nii, et tuleb kohe rutata tagasi laevalaele ja otse reelingu äärde... Kella-nelja-kohvile me ei lähegi. Hangime omale tekile tüki musta leiba ja vorsti. Teeb kohe südame karedamaks.

Agas mis saab meist hommikuks, kui läheme alla laevaruumi magama? Otsustame kõik jääda ööks laevalaele. Hangime paar tekki, suure presendi ning säeme end kuidagi magama. Et me liiga palju ei veeraks ühest äärest teise, siis seob masinakütja meid vaieriga kinni.

Tähistaevas. Mäletan ühest filosoofia ajaloo, et kreeklased olla sellepärast palju filosoofe, et Kreekamaa kohal on haruldast selget taevast. Enne kui meist saaksid „sügavmõtled“, rabistab vihm vastu presenti. Tuleb paratamatult minna sisemistesse ruumidesse.

Järgmisel päeval poen koka poolpimedasse kajutisse. Sääli laman kogu päeva unises meeleolus. Pää on raske, süda vaevab. Sööma ei lähe üldse, kuid selle tõttu jäävad ära ka „ohverduskäigud“.

Kõrged proudad ja vaesed tudengid.

Rahvusliku kasvatuse kongressil prof. Lüüs tõrjus tagasi etteheite, nagu harastataks ülikoolis alkoholi kultuuri, mille peale mõned kongressist osavõtjad proudad naerma pahvatanud.

Kaks proudat kohtuvad tänaval. „Tere proua Rohuste! Mis ma kuulen, te olevat sel semestril võtnud ühe tudengi allüürnikuks. On see tõsi?“

„Tõsi jah. Ei tahtnud küll meeldi võtta tudengit, aga praegusel ajal pole enam suurt valikut. Elab teine juba kaks nädalat mehe endises kabinetis, — teate selles väikses toas seal magamistoa kõrval.“

„Magamistoa kõrval, — mis te räägite! Ja juba kaks nädalat! Ning näete ikka veel nii õitsevat ja priske, nagu polekski midagi vapustavat üle elanud!“

„Kuidas vapustavat? Mis peaks seal siis olema nii hirmsat?“

„Taevas hoidku, — enesel elab tudeng magamistoa kõrval ja see polevat veel midagi hirmsat! Kuidas saate ometi magada?“

„Magame, nagu harilikultki.“

„So-oh! Sellise põrgulärmi juures!“

„Millise põrgulärmi juures?“

„Noh, aga ometi selle põrgulärmi juures, millega see tudeng oõseti kodu tuleb ja terve majarahva üles äratab. Mõõbel on teil juba muidugi ammu sodi?“

„Midagi niisugust. Mõõbel on terve, ja millal mu üürnik magama heidab, seda ei tea ma öelda. Hommikul on ta aga tavaliselt juba kell kaheksa üleval.“

„Kell kaheksa, — mis te ometi kõnelete! Mis inimene see siis on. Ja lärmi ei tee mingisugust?“

„Siiaamaani on ta elanud väga vaikselt. Ei kuulegi teist. Vahel, kui enese ette veidi laulu ümised, siis ainult kuuled, et üürnik kodus on.“

„Püha taevast! Mis asi see siis on! Elab vaikselt, lärmi ei tee, magab oõsel, tõuseb hommiku vara üles, — lõpuks kinnitate koguni, et ta pole ka ühtegi jalga teie tooli alt ära murdnud, pole veiniklaase lõhkunud ega laudlinasse auke põletanud?“

„Tõepoolest, pean ütleva, midagi sellist pole siiaamaani veel juhtunud.“

„Noh, — see on siis ju päris hull. Mis asja ta teeb siis?“

„Õpib nähtavasti. Ta studeerib arstiteadust.“

„Arstiteadust! Tunnen juba seda nende arstiteadust, — joomist studeerib ta, aga mitte arstiteadust.“

„On aga teil halvad arvamisid üliõpilastest, proua Loomäe, peab ütleva. Tulge korraaks minu poole, tutvustan teda teile.“

Proua Loomäe purskas naerma.

„Mina peaksin tuttavaks saama ühe üliõpilasega! Noh, on aga teil ka naljasoont, proua Rohuste. Mina peaksin selliste alkohoolikutega tutvust otsima!“

„Kuidas alkohoolikutega?“

„Noh, ärge rääkige mulle, — tunnen neid läbi-läbi. Olen neid ja nende eluviise põhjalikult uurinud ja tunnen neid nagu oma viit sõrme. Uskuge, see arstiteadus on luuletatud vaid ettekäändeks.“

„Aga mida nad seal ülikoolis siis teevad? Küllap nad seal ikka tööd kah teevad.“

„Olete teie ka naiiv! Kes teil selliseid muinasjutte on puhunud?“

„Ma ei tea ju kuidas on lood

Skagerrak toob õhtuks rahunemise. Igast peiduurkast laevalaele ilmujat võetakse vastu suure rõõmukisaga kui ärakadunud poega. Oleme jälle vaprad — viga polnud ju meil midagi! Kahju vaid söömata jäänud seapraest ja hapukapsa supist. Ainult viimasena laevalaele tulev pr. töötab eluilmaski enam laevaga sõita.

*

Kattegat. Meri jääb veelgi vaiksemaks. Kulgen, see legendaarne kuningakroon, mille kohal „ristitakse“ esmakordselt läbisõitjaid. Nüüd on aga Neptuun nähtavasti leppinud meie „ohvritega“, ei tulegi külastama, kuigi laeval peaaegu kõik ilma „tunnistusteta“.

Hakkab juba päriselt kodunema. Sõitjad on jõudnud juba omavahel tutvuda. Isegi laeva ohvitserkond pole enam võõras. Mehaanik käib isegi kurameerimas meie preilidega.

Kui aga kõik Pariisi seiklused ja uudised jutustatud, kaassõitjate eluloodki teada — hakkab igav. Ainukeseks vahelduseks on veel söögi-ajad. Need võtavad ka peaaegu poole päevast oma alla.

Söömine... Jalutamine... Magamine... Ja jälle otsast pääle. Minul ei taha aga magamine hästi edeneda — kui meri vaikne, teevad rodit lärmi, mässab aga meri, siis pean

teistega, aga minu tudeng, — härra Juhanson on ta nimi, — teeb tööd, see on kindel. Ta on eksameid andnud ja töötab praegu kliinikus.“

„Kas sa kuuled imet! On andnud eksameid ja töötab kliinikus. Kuulge proua Rohuste, — te olete lasknud ennast lihtsalt sisse vedada. Ehk jälle on siin tegemist mõne kardetava isikuga, kellel on mingisugused kahtlased ettevõtted, milliseid tuleb katta simuleerimise taha.“

Proua Rohuste hakkas valjuste naerma.

„Tõepoolest, on teil aga veidrad ettekujutused üliõpilastest! Te maalite päris päise päeva ajal tonte seinale.“

Proua Loomäe sai algul veidi pahaseks, aga kui teine ikka südamlikku naeru edasi veeretatas, siis ärritus ta päris tigelal kombel. Ta tõmbus näost punaseks, ning vaevalt, et sai öelda mõne sõna.

Nähes teist vihastumas, proua Rohuste pidi juba naerma päris kõlinal.

Ja lugu lõppes sellega, et proua Loomäe sai närvishoki, ning ta viidi kliinikusse, kus talle tegi esimese rahustava pritsi tudeng Juhanson.

Romulus.

otse köietantsija osavusega balansseerima, et kuidagi oma pikal pingil püsida. Et pää ikkagi vastu seina kolksab, sellele ei saa üldse pöörata tähelepanu.

Botnia lahes ennustab ilma-teade jälle tormi. Seekordne ennustus sarnaneb aga Tartu metobsi omale: kui peab tulema torm, tuleb tegelikult kõige vaiksem ilm. Meri isegi ei virvenda. Eelmiste tuulte mõjul ainult venib veidi. Vana lainetus püsib ju meres veel kaua aega.

Siin liigub juba rohkem laevu. Mitmed tulevad vastu puuladungis. Üks Rootsi laev läheb isegi nii lähedalt mööda, et saame vastamisi tervitusi karjuda. Ka sääl on näha paar valgemütsiga noormeest, tudengit. Eemalt möödub isegi uhke kolmemastiline purjek, Taani laev, nagu kummitis endisest ajast. Aga siiski nii luuleline, näib äärmiselt valgena ja puhtana. — Kuid mis loeb nüüdsel ajal enam romantika, luuleline, pääasi on kiirus ja otstarbekohasus.

Oleme juba peaaegu Oulu kohal, kui raadiotelegrafist üllatab uue teatega — tuleb sõita veelgi põhja poole, Botnia lahe viimasesse tippu, Kemi lähedale Simosse. Vannutakse saatust. Kuid samas ka lohutatakse, sest vähemalt kaugemale pole meid enam võimalik saata. Ainult Torneo on veel veidi põhja pool.

Kuna Simos pole tolliametit, siis sõidame säält mööda Kemisse.

Kui juba õige mitu tundi möödunud, tuleb viimaks maakler tolliametnikkudega. Viimased teevad üsna põhjaliku kontrollimise. Meie tollivalitsuse direktor on päris vihane, et Soome tolliametnikud julgevad sõrida tema, Eesti tollivalitsuse direktori kohvreis. Laseb välja paista, et sellest võib tulla isegi „diplomaatilise skandaal“. Soomlased aga toimivad külmavereliselt edasi. Neil olla ükskõik, kas sõitjaks direktor või roopasäädja. Meid muidugi üllatab härra direktori sääranne ülalpidamine. Kuid eks see ole ju meie vastavale asutisele päris iseloomulik.

*

Kümnendal päeval pärast Rouen'ist lahkumist pääseme jälle kindlale maale — kargesse Põhja-Soome väikelinna. Kolletunud ja must-räpase Prantsusmaa asemel ootab meid värske ja puhas Soome. Kahjuks küll alles nüüd, pärast tutvumist romaani maadega, oskame hinnata Soome ja Eestigi puhtust.

Helsingisse sõiduks valime pikema tee läbi Karjala metsade, kaudu Koli mägede ja Viiburi. Tahame jälle hingata võimalikult rohkesti põhjamaist õhku.

„Violal“ Helsingist Tallinna sõites jääb suurem läti seltskond merehaigeks. Meile teeb see muidugi ainult nalja.

Ja päev hiljem võime kinnitada, et kõik teed ei vii mitte Rooma, vaid Tartusse.

A. Kaelas.

August Mälk: Surnud Majad

Romaan. K-Ü. «Looduse» kirjastus Tartus 1934

Eesti raamatu neljasaja-aastase juubeli puhul k/ü „Looduse“ poolt väljakuulutatud romaanivõistlus lõppes formaalselt negatiivse tulemusega. Sissesaadetud teostest ei leidnud žürii ühtki, mis oleks „ületanud senised saavutised eesti romaani alal“, nagu nõudsid võistlustingimused. Võistlevatest romaanidest parimaks tunnustati aga kõnesolev „Surnud majad“.

On kerge nõustuda, et ta nendest tõesti parim on, kui otsustada kas või kahe kaaslaste järgi, mis samuti trükikõlvuliseks tunnustati ja juba ilmunud on — Kibuviitsa „Paradiisi pärisperenaine“ ja Hinti „Pidali-tõbi“. Parima leidmine võistlejate hulgast võis liikmeterohkele, autoriteetidest koosnevale žüriile vaevalt raskusi teha. Aga küsimuse juures, kuidas langes otsus olulisi-

mas osas — kas romaan ületab meie senise proosa, või mitte — tahaks pisut peatuda. Žürii on oma otsuse teinud, lugeja publiku ja tuleviku asi on seda otsust kiinnitada või ümber lükata.

Kui hetkeks kujutleda, et sellele võistlusele oleks ilmumata teosena sisse saadetud ka need, mida praegu loetakse eesti romaanikirjanduse tippsaavutisteks, tähendab siis Vilde, Tammsaare, Metsanurga ja Jakobsoni parimad asjad, — kahtlemata Žürii ülesanne osutunuks raskeks. Ometi julgen väita, sel juhtumil Mälgul olnuks šansse „kohale tulekuks“. Selline on allakirjutanu seisukoht Mälgu romaani üldtaseme suhtes. Žürii ülesanderaskust, kogu küsimusseade raskust võib silmnähtavaks teha teine mõtteeksperiment: kujutlegem, et žüriil olnuks laual hindamiseks Mälgu romaani asemel Ed. Vilde „Mäeküla piimamees“. Ma ei julge väita, et sel juhtumil žürii otsustanuks auhinna välja anda! Ka Tammsaare „Tõe ja õigusega“ ei pruukinuks asi olla vähem küsitav. Näib, ühe teosega ületada eesti praegust kirjandusetaset vaevalt saabki, või siis peab see teos olema vähemalt kaks korda parem kõigist teistest. Kuid jätkugu teooriast! „Surnud majad“ on silmapaistev teos, on kahtlemata parem mõnestki romaanist, mis „Looduse“ varematal võistlustel esimesigi auhindu on ära toonud.

Kuna „Surnud majad“ on ajalooline romaan — rootsi aja lõpust meie maal ja Põhja sõjast, siis on kiusatus suur tuletada meelde teist, samuti läinud aasta lõpul ilmunud ajaloolist romaani, Metsanurga „Ümera jõel“. Mõlemad annavad tunnistust sellest, et autorid on südamesse võtnud patriotismi ja positiivsuse nõuet ja viimaks ka nõuet: „andke rahvale romantikat!“ Mälk on ainult väiksemate detailide käsitlusel realistlik, aga oma pääkan-gelase Urgose Haini kui ka teised tähtsamad tegelased ehivad välja kõigi mõeldavate romantiliste voo-rustega.

Ajalooline romaan on tõrges vorm. Ta võib äparduda kroonikaks

või kroonikate ümberjutustamiseks, ta võib osutada tendentsilikult võlt-situks ja — ka see oleks puudu-seks — ta võib jääda sidumatuks kaasajaga, „rippuma õhku“. Mälgu romaanis neid puudusi nentida ei saa. Kui Metsanurk „Ümera jõel“ annab suurte tõmmetega maalitud skeemi, käsitab ajaloolist tausta enam plakatlikult, siis Mälk otse vastupidi kuhjab ajaloolisi detaile; olgu ajaloo spetsialistide asi otsus-tada, kas ja kuipalju selle tõttu esi-neb eksimusi materjaalse tõe vastu, kunstiline usutavus on ometi saavu-tatud.

Mälk joonistab ajaloolise tausta hoolega välja, ei piirdu paljate raamkaunistustega. Pikas ja kirevas reas kulgevad pildid aja ühiskondli-kest tüübist, töödest, pastoreid, kõrtsimehi, vabu käsitöölisi, sõja-mehi. Näeme põllutööd, külarahvast kõrtsis, kirikus ja kiigel, näeme „katku ja kalli aja“ masendavaid pilte, elame kaasa sõjaärevusele. Ja sellel detailiderohkel foonil lii-gub kogu aja täisvalgustuses romaa-ni keskne kuju — Urgose Hain. Kompositsioonilise selgroo annab romaanile päätegelane. „Surnud ma-jad“ on eeskätt siiski isiku-romaan.

Urgose Hain on talulaps. Tema isa, Urgose Paavel, kõhkleb kahe ideaali vahel: vaba talupoeg omal päris kohal või vaba käsitöeline. Kumb võib saada tema pojast? Aeg on ühelt poolt hädalt töötav. Rootsi valitsus on asunud talupoegade elu-järge parandama, Urgose Paavel unistab talu päriks ostmisest. Aga veel pole need väljavaated kindlad ja nõnda muretseb ta oma pojale mõisast vabadusekirja ning paneb tema sepa juurde käsitööd õppima. Sepp Sebald, kes peab vaba käsitöö-lisena töökoda kirikumõisa ja kõrt-si läheduses, on romaani huvitava-maid kõrvalkujusid. Mälk paralleel-litab tema elukäiku Urgose Haini omaga. Armastusõnne kriis on Se-baldi linnast, kus ta tsunfti meist-rite sekka kuulus, toonud maaüksin-dusse. Hainigi ähvardavad samad kriisid, sest tekib armastus tema ja pastoritütre Hedvigi vahel. Side-

med pastorimajaga loob Haini õppi-mishimu, pastori juhatusel, oma an-dekuse ja püsivusega omandab ta mõningaid teadmisi keeltes ja vai-mulikud teadustes, hellitab loo-tusi kõstri, võib olla isegi pastori-ametile. Ent muidugi need lootused ei täitu. Seisuste vaheseinad ei ole ületatavad, kui noorte armastusõnn vana pastori kõrvu ulatab, on kõigel lõpp. Ja siis, kui sõda maale jõuab, selgub Hainile tema kutsumus: ko-guda maarahvast ja minna Rootsi kuningale appi võitlema rahva vaba-duse eest. Sest rootsi valitsus pidi tähendama maarahva vabadust. Järgneb romaani kõige ajaloolisem osa, võitlused Narva all. Samal ajal viskub Hain otsustavatesse seiklus-tesse oma vana armastuse, pastori-tütre pärast. Ta elab üle pettumu-se — Hedvig abiellub, võtab oma noorepõlve armastust hoopis vähem südamesse kui Hain. Aga need seik-lused kisuavad Haini lahti kuninga väest, millega ta pidi minema Poo-lasse. Pärast uusi kannatusi ja juba niihästi kui venelaste kätte lange-nud maal, jõuab Hain lõpuks oma koju, taskus Tallinnas ametivõimu-delt väljanõutud ürik isatalu päri-seks omandamise päale, sõjaliste teenete eest. Samal ajal leiab ta enesele naise ja viiepega tuleviku: „Ma tahan künda siin veel palju va-gusid“ lõpeb romaan.

Võib olla õige nõudlik kriitik laseks ennast vähem üllatada sellest tööst ja hoolest, mida „Surnud ma-jade“ autor peab teinud ja näinud olema; võibolla saaks romaani 600 leheküljest ütlemine 100 lehekülge kärpida, ilma et kompositsioon kan-nataks. Võib olla Haini ja pastori-tütre armuvahekord paistab odava-na, päalegi, kui pastoritütar ise lu-gejale lõpupoole kaunis vastumeel-seks kujukult muutub. Palju seiku la-seksid ennast nimetada puudusteks. Kummatagi nende ridade kirjutaja mulje raamatust on see, et vähemalt ajalooliste romaanide žaanris ta on lihtsalt parim. Ja see, et ta võistlu-sel auhinnata jäi on ainult võistluse viigiseisuline lahendus.

Lõpuks tahaks tähelepanu juhti-da veel asjaolule, et „Surnud ma-

Tartu Draamateatri Teatrikunsti Stuudio õppeetendusist.

Eesti lavakunsti alal taidlejate organisatsioonide peres on noorimaks liikmeks Tartu Draamateatri Seltsi Teatrikunsti Stuudio. Entusiastlike, kunstipärase draama auko-haleseadmisest unistavate esteetide grupist looduna on kool aastase töö viljana suutnud juba omandada ilme ja andnud etendusigi, mida ei minda jälgima ainult kaastundest, vaid lootusega leida ka uut ja omapärast. Stuudiolaste möödunud aastane debüüt katkete, Frances Burnett'i romaani „Väike lord Fauntleroy“ dramatiseringu ja lastenäidendi „Punamütsikesega“ tõendas, et neil on õigus omada kohta päikese all. Ametlikult poolt toetuseta, vaevalt paratamatusena sallitud, pole see kahanedanud algatajate teotsemis- ja loomisrõõmu — koguni vastupidi — Draamateatri Seltsil on siht — luua omapärast, tugeva ühtlase aansambliga puht-kunstiteatrit. Ta noorsoo-etenduste kaudu hakata koondama Tartu laialivalgunud ja hangunud teatripublikut tundub õigena. See on teatriellu tungiv värske tuul, mis küll praegu veel nõrgalt lõõtsub. Ei usu, et seda tuuletõmbust sumbutaksid ükskõik millised ametlikud seisukohavõtted, et Tartule piisab ühest teatrist jne. Kunst ei ole mingi eksport-artikkel, mille tootmist saab vabrikute arvu suurendamise või vähendamisega normeerida. Kunstitahetelist publikut leidub — kaks teatri-maja on, ent tegutseda tohib vaid üks lavakunstile pühendatud asutis!

Küsimuse raskuspunkt langeb rohkem Teatrikunsti Stuudiole enesele. Kas suudetakse leida tugevat oma-joont, kas kasvatatakse organiselt ühte teatrist huvitatud publikuga? Algu oli töötusrikas. Võis uskuda,

jad“ ei ole sobimatu noorsoolektüüriks. Temas sisaldub küllalt palju sündmustikulist põnevuselementi, targutavate elutõdede serveerimine ei omanda üheski kohas pääletikkuvalt — iseseisvat tähendust, teos ei saa olla igav ega varaküpsetav. Samuti rahvuslikult positiivne mõju tohiks olla vaieldamatu, vaatamata sellele, või õigemini tänu sellele, et ainult vähestes kohtades on antud maad tendentslikule patriotismiproklamatsioonile. See tõstab usutavust, mõju tähtsamat eeldust.

Paul Viiding.

et värske loometahelise trupi, sobiva teatrihoone tõttu jätkub sama joon — oma publiku kasvatamiseks vahendite leidmine noorsooetenduste kaudu.

Teatrikunsti Stuudio viimase lavastusena aga tuli lavale ajakajaline Hugo Raudsepa komöödia „Demobiliseeritud perekonnaisa“. Tükk on tänapäevale oma pärastsõjaaegsete probleemidega ikkagi „ajalooline“, pole selles aktuaalseid, tõmbavaid noote ning puudub ka „Aladini ime-lamp“, mis oma säruga kutsuks ja köidaks kooliealist noorust. Ei taha olla karm kriitik, sest publikust hõredalt täidetud saal jutustas rohkem kui vaja. Tõsi, need, kes olid teatris, ei pettunud sellest tõsisemast, mida oli mõeldud pakkuda. Kindlais kätes hoitud lavastus, rida ilmekaid tüüpe, õpilaste kohta rohkesti lavakogenut mängu — see oli pagas, mida viisid rahuldustundega kaasa. Ent üldmulje: pakuti keskpärast, mis mõnele elukutseliste kunstiteatritele järele jõukohane. Nii siis stuudio õppeetendusena kordaläinud saavutis. Mis puudus — oli oma pärasus. Tõusev generatsioon hoidku ikka nõiakeppi käes, millega üllatada; vaja sammuda sellistel rühmaadel, kuhu teised pole veel osanud ehk tahtnud teatrihuvi-

lise jalga juhtida. Mõõduka keskpärasusega ei suudeta üldiselt keskpäratsevas õhustikus läbi lüüa. Kui juba tulla nn. tõsisema tükiga publiku ette — siis olgu siin relvaks ja esimeseks käsuks nii lavastuses, dekoratsioonis kui ka mänguümes omapära taotlemine. Pole tähtis etenduste arv, vaid üks, mis antud küllaldaselt läbimõeldud, võib ju hooajal tulla kordamisele.

Elukutseliste teatrite kunstiline jõuetus sageli seisabki dieti ülekoormatuses. Nagu üksteise õhinal piütakse hooajal võimalikult palju uudislavastusi anda. Kolm nädalat ettevalmistust ja tükk läheb... Dairovi truppi nähes jäädakse üllatusest ammuli-sui seisatama — kujutlege, kus on anded! — kuid unustatakse, et tüki lavaletoomiseks on eel-tööd tehtud vähemalt aasta.

Lavastustega ruttamine on muutunud hädasohtlikuks kallakuks ja sellele oleme „tänuvõlgased“ oma teatrite mängutaseme pinnapäälisuse eest.

Eriti aga peaks see hoiatav eeskuju tähelepanu leidma stuudiolaste peres.

Innustunud teatrisõber tahaks näha, et stuudio iäaks truuks oma kavatsatud organiselise arenemisjoonele ning tooks lavale seda, mis on tõesti piinlikuma hoolega läbimõeldud ja töötatud. (Erandiks võivad jääda demonstratsioon-etendused juba kitsamale ringile.)

Edg. W. S.

„Kolmekrossi“-ooper „Vanemuises“

Lugu muusikaga — 3 vaatuses (eel-, vahemängudes ja 8 pildis) John Gay ingliskeelse teksti järgi ümber töötanud B. Brecht ja Ammer. Kurt Weill'i muusika.

Lavastus: A. Säre v, liikumisjuht: R. Rood, muusikajuht: E. Tubin, dekoratsioonid: V. Haas.

*

„Kolmekrossi ooper“ kuulub teatrikirjanduse raudvarra, mis teatud aja-vahemike järele ikka kerkib monumentaalsena repertuaari.

Sügis-talvel pakuti selle „kerjuse ja song'ide“ tüki võigast võlu mitmelgi Euroopa suurlinna laval ja esmakordselt ka meil — Tartus.

Tüki sisu on iseenesest naiivne — lugu röövlipéaliku „Meie Mackie“ roimadest, mehe kahekordsest abielust ja õnnelikust pääsemisest vanglast ning völlast. Londoni kõrgema seltskonna pihta sihitud pilkenööled, mida sisaldas „Kolmekrossi-ooperi“ eelkäija John Gay „Kerjusoooper“, on muutunud tänapäevale võõraks, luitunud ja praegu mängitavas Bert

Brecht'i ümbertöötangus püsivad vaid tüübid elust — sageli inimmoonutised, mis korjuvad suurlinna saasta. On säilinud miljöö tükk oma kummajiste venitatud laulude viletsuse ja Londoni „East Endi“ müllakaeluga. Sellisena nõuab tükk võimsat lavastust ja rikkalikku tüüpidi galeriid nagu ehk mäletame „Kerjusoooperi“ nimelisest filmist. „Vanemuisel“ oma nõrgavõitu trupi ja vähese lauljate kaadriga oli katki hammustada kõva pähkel. Näitlejate piiratud valiku tõttu tulid anda vägevad finaaliid, mida oleks pidanud laulma peategelane „Mackie Mörtsuk“ (H. Piller), teise lauluvõimelisema isiku Sutti kätte. Peategelase osa kandmine selles „kerjuse ooperis“ nõuab erakordset näitlejaande ulatust. „Kolmekrossi ooperi“ on kaks käsku: miljöö ja laulud.

Libude ja varaste maailma õhkkond suudeti luua juba siis, kui algas E. Kruuda monotoonset laulu „Meie Mackie roimad“; see kandus teise stseeni, kus kerjustekamba ülem Peachum (R. Ratasepp) piibli alusel omamoodi

töötav ärimees ja ta joomatöves abi-kaasa (A. Tannenbaum) juhtisid allmaailma kuningriiki ning kurtsid raskeist aegadest, mil isegi inimlik kaastunne hakkab kalgistuma. „Meie Mackie“ peaks olema valitsejaliku tahetõuga galantne mõrvar, kui ta hobusetallis peab kokkuvarastatud esemete keskel oma pulmapidu. Oli ta? Just sugestiivsuses jättis H. Pilleri muidu elastse ja hoorikas mäng soovi. Rohkem meest-tüüranni on vaja, et allmaailma kangelasi juba oma pilguga sundida vaikima. Ka Polly suur armastus jäi kohati operetlikult pinnaliseks, ta poosid nagu libudelgi olid à la Marlene Dietrich ja laulude „Mereröövli Jenny“ ning „armastuselaulu“ sõnad pudenesid silpide räsijeks. Sama tähtis kui laul iseenesest on ka puhast ja täppis hääldamine. Mackie India võitluste kaaslane Londoni politseiülema „Tiigerbrown“ (A. Rebane) pakkus mõnusa tüübi, kuid temas oleks tahtnud mõni kord näha ka „tiigrit“, mitte kogu aeg kerget vanahärrat.

Kogu seltskonnast mängis kandle õigeil keeltele „Tiigerbrowni“ tütar Lucy (H. Aren), andes vanglas hea armukadeduse stseeni ja meeldiva tülitsuse „Laulule ei'st ja jaa'st“.

Kui puuduvad esmajärgulised üksikjoud, siis seda rohkem selle tüki hing nõuab kooskõlastatud massistseene, huvitavaid tüüpe ja kohaseid dekoratsioone.

Oligi valitud viimane tee. Lavastaja kindlat kätt tundus liikumises, üksikute räpaste vargatiipide ülalpeos ja libude hulgaski. Viimased suutsid oma meeskolleegidest enamgi

mõjule pääseda — J. Suvorova „Mülka-Jenny'na“, Tooni Kroon oma võika maskiga, A. Oja mõeldava koketeeriga jt.

Vähem kogutervikuna — seda enam üksikute episoodide näol haaras „Kolmekrossi ooper“. Peletistüübid, nende robustne käitumine, nende halisemine avalikkuse ees, et mõistetagu neid — nende kahekeelsus ja -paikus ning kokkuhoid, kiskusid sind hetkeks nagu teise maailma.

Mass-stseenides parima andsid finaaliid ja dekoratiivselt efektne lõppvaatus ühes võlla ning sinige vanglaõuega. Siin liikus ja elas kerjaste, mõrvarite ning libude rahvas. Kaldusid nagu uskuma, et neid on tuhandeid (kuigi oli laval vaid mõni kümme), kes tungisid rüsinal vanglaette, kes on ka suubelised kuninganna rongikäigul ummistama tänavaid ja platse ning nõudma eluruumi oma viletsuse päevavalgele paiskamisega...

„Kolmekrossi ooperi“ lavastamise probleem seisabki sugestiivselt mõjuvate mass-stseenide esile manamises ja omapärastes, kalkides, kerjaste leksikoni kuuluvates lauludes. See maailm ei anna võimalusi idealiseerimiseks, on nagu mädanev risuhunnik, millel aga võivad kasvada üksikud kaunid ent mürgised lilled.

Piiratud olud kärpivad lavastaja ja dekoraatori fantaasiatüübi, ent tundub — nad olid loomingu-tahtes üle ajast ning ruumist ja andsid oma parima — seda võis nautida.

Majanduslikult ka puudujääkidega selliseid lavastusi andes — püsib „Vanemuise“ õigel rajal ja väärrib kunstiteatri nime. Edg. V. S.

sealsete lavade väikeste võimaluste juures mõjuma sageli repertuaari täitvate üpris tühiste jantide kõrval meeldiva palana.

Dramatiseeringus tahetakse tõsta Lagenõmme perenaist Veldat kui psühholoogilist kuju keskseks, ent on olemas ka sugemeid, küll katkelise joone näol, mis valgustavad võitlust meie iseseisva talu pärast.

„Mässu vaim“, mis tungib sulase Heino kaudu Lagenõmme pererahva omamoodi koosellu, on küll hea vahend dramaatilise pinges süvendamiseks, kuid oma sisult liiga kahvatu, et saada haaravaks, kaasakiskuvaks ja pääseda juhtivalt maksvusele. Psühholoogilise hõreduse ja kohatiste stseenide naiivsuse kõrval omab tükki väärtusena tegevusrohku ja -kirevuse. Siin on naiste hirmu- ja armustseene, truudusemurdjate tabamist, pinget isa ja poja vahel, relvade täinat ja kauge mässu nõrka hõngu — igatahes rida probleeme, millistest igauks iseseisvana võiks anda ainet draama loomiseks. Eestlasel nagu puuduksid erilised kalduvused draama loomiseks, sest senises lavakirjanduses on Kitzbergi rahvapäraste draamade kõrval vaevalt midagi muud samalt alalt, mis vääraks erilist esiletõstmist. Meil on olemas näidend, poliitiline ja ajakajaline komöödia, ent ootame loojat, kes vooliks lihtsast savist ka rahvusliku draamapärle. Dramatiseeringud on püüdnud täita lünka meie draamapõuvas, ent nii mõnigi kord jäänud romaani episoodide laivaliseks ümberjutustuseks.

Kõnesolev dramatiseering „Mässu vaim“ on oma tempolt kiire ja vahelduv, sageli teksti üldsõnalisus ja nappus seab näitleia, kes tahab psühholoogiliselt tihedat mängu näidata, risttulle, kus õige raja tabamine üpris küsitav.

Kui räägime laval joonistatud kujudest — siis L. Lindau Velda jäi kohati kobavaks, ent üksikuis stseenides andis temperamentset mängu. I. Pöder'i Lagenõmme peremeest Jaan Metsavõud kandis rutiini kalduv asjalikkus ja armukadeduse vihatseenis mõjus ta rohkem koomilisena kui täisjõus mehena. E. Kruuda antud „mässav sulane“ romantites ja ehk tüübina teenija tõrk ja vaimu groteskse väljatõstmise näol pääsis maksvusele parimini L. Tubina teenijatüdruk Leida.

Lavastuslikult oli tükki hoitud karmilt realistlikes raames ja hoidutud õõnsast paatosest ning liigest sentimentaalsusest.

Niipalju seekordsest katsest näitekirjanduse põllul midagi pakkuda.

Edg. V. S.

„Mässu vaim“ „Vanemuises“

Arno Raagi draama 5 vaatuses, 10 pildis. Fr. Mikkelsoni muusika. Näitejuht R. Ratassepp, dekoraator V. Haas.

Jälle esietendus... Kiired on need vahelduma meie oludes. See kord noore kirjaniku Arno Raagi romaani „Mässu vaimu“ dramatiseering.

Autorid ja kriitika, kriitikud ja näitlejaskond on sageli „vaikivas sõjaolukorras“, ei öelda midagi, seda rohkem aga avaldatakse tagaselja rahulolematust. Kriitikud on mõjutatavad, omistavad rohkem tähelepanu kõrvaltegevusele, mööda minnes tüki kunstilisest küpsusest ja mängu kandvate näitlejate harukordseist võimetest jne. — nii räägitakse.

Olgem erapooletud — igakord pole võimalik rakendada l'art pour l'art põhimõtet — kriitik, kui ta tahab tehtud tööd positiivselt hinnata, lihtsalt peab omale mõnikord tei-

se lähtepunkti leidma, sest ta ei saa ometi iseenese esteetiliste tõekspidamiste vastu eksida.

Hindame alati koguloomingu lõppresultaati ja teame, et iga tööd teinud ja head tahet omav autor on hell, ent on ka juhtumeid, kus juba looja poolt ülesseatud nõuded on nii väheulatuslikud, et rahuldutakse sellest piskust, mis on anda suudetud ja nagu ei omatagi tahet teha kõrgemale, kaugemale tungivaid tiivalõike.

Oma senaatorlikus karmis ja õiglasel kohtumõistmise tahtes kehitate sageli sellise saavutuse üle õlgu. Ent kui mõtleme, et on kirjutatud põhimõttel: pigem pretensioonideta algupärand kui halb tõlge — siis on mõistetav siingi leplikkuse nootide vajalikkus.

Kõnesolev näidend on oma üldilmelt tükki, mis tegevusrohke, miljoonit maaolustikus arenev ja peaks

„Vanemuise“ direktorikriis laheneb.

Nagu „Vanemuise“ teatritoimkonna esimees prof Ein hiljuti ajakirjandusele selgitas, on loota ligemal ajal direktorikriisi lahendamist. A. Särev'i valimine direktoriks pole olnud võimalik hra Särev'i poolt esitatud lepinguprojekti tõttu, mis ei

ole olnud teatrile vastuvõetav, eriti majanduslikult seisukohalt. Rõõmustav oli kuulda, et üksikute „Vanemuise“ organite ja näitlejate vahel on viimasel poolaastal jõutud sõbraliku koostööni, mis kahtlemata töötab häid tulemusi. „Vanemuise“ juhatus ja teatritoimkond koosneb tuntud seltskonnategelastest mitmesugustelt aladelt, kellel on kahtle-

mata head tahet ja erapooletust „Vanemuise“ teatri korraldamisel. Tihedama kontakti loomiseks ajakirjandusega ja uute lavastuste paremaks tutvustamiseks palgatakse ligemal ajal ametisse eriline propaganda juht. Nagu selgub, on „Vanemuise“ juhtkond asunud täie tõsidusega parandama teatri olukorda.

AKADEEMILISI TEATEID

A. Läte — filosoofia audoktor.

Ülikooli Nõukogu valis Aleksander Läte üldkultuuriliste teenete eest tema 75 a. sünnipäeva puhul filosoofia audoktoriks. Audoktori diplomanti A. Läte'le üle tema sünnipäeval.

Aleksander Läte kuulub Eesti muusikakultuuri vanemate ja silmapaistvamate esindajate ja edendajate hulka. Juba rohkem kui 50 aasta eest astus ta, saanud oma muusikalise hariduse Valga seminaris (1876—79) ning täiendas seda hiljem Tartus ja Dresdenis, Eesti laululoojate hulka, avaldades trükis laule; see tegevus on olnud õige viljakas ning mitmeti kõrgeväärtuslik, sest paljudki A. Läte laulud on leidnud õige laialdast poolehoidu, saanud üldiselt tuttavateks ning püsivad tänapäevani kontsertide ja laulupidude eeskavades. Selle juures on märgitav, et A. Läte oma looming ikka rohkem omandab ilme, mis oma ne põhjamaa muusikale ning korrati õige ligidale satub eesti rahvaviisi omapärasusele. Edasi on A. Läte suure anduvusega töötanud Eesti praktilise muusikaalal: oli esimehe Eesti sümfoonia orkestri looja ja ju-

hataja Tartus ning tõi sellega sajandi pöörde ümber rohkesti uut algatust ja värskendust Eesti muusika ellu, korraldades sümfoonia kontserte, eestikeelseid oratooriumi ettekandeid jne. tõstes eriti eesti koorilaulu eneolemata kunstilisele kõrgusele. Selle juures on A. Läte olnud sagedasti laulupidudel ja laulupäevadel juhatajaks ning üldse oma kirjutustes ja sõnavõttudes õhutanud huvi ja arusaamist muusika, eriti eesti oma muusika ja laulu vastu. Viimast ala on ta eriti viljelnud pikemaajalise muusikaarvustajana.

Viimaks on ka mainitav, et A. Läte on mitme aastakümne kestel muusikapedagoogina Tartus töötades mõjuvalt kaasa töötanud muusikalise kultuuri levitamiseks ja süvendamiseks noorsoos ja sellega üldse eesti seltskonnas.

Soodustusi ülikooli astumiseks.

HSM on lubanud käesoleval poolaastal vastu võtta ülikooli asjaomaste tuduskonnade õhusolekul neid, kes on lõpetanud Tartu või mõne välismaa ülikooli ja ka endisi Tallinna Tehnikumi õpilasi.

Ülikooli lõpetasid

USUTEADUSKONNAS:

Arnold Voldemar Elken, Martin Ots, Albert Roosvaldt, Margot Teder.

ARSTITEADUSKONNAS:

Schmuel Salzmänn, Vladimir Ponomarev (cum laude).

ARSTITEADUSKONNA FARMATSIA OSAKONNAS:

Eugenia Gorain (cum laude), Eugenie Hagemann, Herbert Johan Hääl, Margarethe Helene Koop (alias Coop), Niina Saletajev.

ÕIGUSTEADUSKONNAS:

Abram Gilinov, Karl Hansson, Bernhard Eduard Ingel, Johan Kärson, Friedrich Kiis, Hans Kukk, Evald Johannes Laanbek (Laanenbek) (cum laude), Peeter Paul Lüdig, Valter Voldemar Luik, Eugen Mätlik, Nikolai Piigert, Ilma Sarepera, Johannes Siidam, Lembit Veltbach (cum laude), Tubia Abram, Vulf Girshkovitz, Samuel Stamberg, Nikolai Subbotin, Paul Vihalem (c. laude).

ÕIGUSTEADUSKONNA MAJANDUSTEADUSE OSAKONNAS:

KonNAS:
Jakob Burmeister, Ellen Einpaul, Rudolf Flour, Scheina Mina Gets, Adele Höbenik, Aino Klassen, Albert Kööp, Karl Kruusmann, Salme Miljan, Ottomar Nõgu (Neggo), Alfred Pets, Helga Peter-

son, Anatoli Renning, Lydia Sakkeus, Paul Voldemar Sallum, Erna Anette Sarapuu, Eduard Sirak, Lydia Veronika Tannebaum, Erich Uudelepp, Egon Peeter Uustal.

MAT.-LOODUSTEADUSKONNAS
matem. alal: Victoria Aavakivi ja Roland Schröder (mõlemad cum laude), loodusteaduse alal Jaan Häidkind.

PÖLLUMAJANDUSTEADUSKONNA AGRONOOMIA OSAKONNAS

Osvald Leppik, Artur Miljan, Harry Põder, Artur Põder, Viktor Tedersoo, Bernhard Tiitus, Johannes Viira, Fromhold Vitsut.

FILOSOOFIATEADUSKONNAS

Astra-Helga Bürger (c. l.), Helene Oldermann, Karl Taev, Elise Tammar, Linda Teinbak (c. l.), Anna Vanik.

SOOME VALITSUSE STIPENDIAADID.

Vabariigi Valitsus on määranud Soome valitsuse stipendiumi mag. phil. A. Tooms'ile ja stud. phil. E. Suurvälile.

JAAN POSKA NIMELINE STIPENDIUM.

HSM on kinnitanud Jaan Poska nimelise stipendiumi saajaks edasi A. Mägi, diplomitud edasiõppija riigiõiguse alal.

Tallinna linna stipendium Tartu Ülikooli 300-aastase asutamispäeva puhul on vaba. Stipendiumi määra ülikooli poolt ettepanud kandidaadile Tallinna linnavalitsus. Stipendiumi otstarb on ülikooli lõpetanule või viimast aastat ülikoolis õppijale võimaldada töötamist omal alal.

VILISTLASTE KAPITAL.

Ülikooli Valitsus otsustas määrata „Vilistlaste Kapitali“ eelmise aasta tuludest kr. 1300 väljaandmisele vastavalt kapitali otstarbele, mis seisab Tartu Ülikooli õppejõududele toetuse andmises teadusliku otstarbeks. Sooviavaldusi võetakse vastu ülikooli sekretäriadis kuni 1. märtsini. Sealsamas saab tutvuda ka üksikasjalikumalt selle kapitali kasutamise korruga.

TEHNIKATEADUSKONN VALISÕPPEJÕUDE.

Tehnilise mehaanika ja raudkonstruktsioonide korraliseks professoriks valiti senine tehnilise mehaanika eradotsent dr. rer. ing. Ottomar Maddison, kes pidas seni

sama professuuri loenguid ja korraldas praktikume õppeülesannetena.

Teoreetilise ja tehnilise füüsika korraliseks professoriks valiti dotsent dr. phil. nat. Harald Perlitz, kes seni pidas samal õppetoolil loenguid õppeülesannete täitjana.

Keemilise tehnoloogia erakorraliseks professoriks valiti dotsent dr. phil. Jaan Kopvillem, kes ka seni täitis sama professuuri õppeülesandeid.

Geodeesia dotsendiks valiti senine astronoomia ja geodeesia eradotsent dr. phil. nat. Robert Livländer.

KINNITATI.

Ülikooli Valitsus kinnitas teaduskondade sekretärid 1. III 35 — 1. III 36: usut. prof. E. Tennmann, õigust. dots. N. Kaasik, õigust. maj.-tead. osak. dots. E. Poom, arstiteadusk. dots. B. Jürgens, filosoofiateadusk. prof. H. Moora, mat.-loodustead. dots. J. Nuut, L/a.-teadusk. dots. J. Karlson, p/m.-teadusk. prof. J. Mägi.

HSM kinnitas prof. E. Ein'i õigusteaduskonna dekaaniks, arvates 1. märtsist s. a. dekaan N. Maim'i asemele, kes kolme aasta täitumise järele selles ametis tagasi astus.

Peale selle on kinnitatud ametisse: Mag. H. Muischnek ajutiseks abijooks geodeesia õppetooli juurde; stud. math. R. Põder tähetorni ajut. abijooks; H. Sutter taimekasvatuse kabineti noor. assistendi k. t. k.; stud. med. Ellen Timmer er. patoloogia instituudi ajut. abijooks.

Teenistusaega on pikendatud zootehnika katsejaama van. assistendi k. t. N. Maasing'il.

Edasiõppija A. Miljan'i diplomitud edasiõppijaks olemise aega on pikendatud ühe aasta võrra.

HSM on lubanud prof. Laja'l täita Riiklise Seerumi Instituudi diagnostilise osakonna juhataja kohuseid kuni 1. X 35.

Geodeesia kabineti aj. juhatajaks kinnitati dr. phil. nat. R. Livländer.

Anorgaanilise keemia labor. noor. ass.:iks kinnitati edasi mag. chem. H. Arro.

Aj. abijõududeks muusikaõpetaja juures kinnitati edasi R. Jõks (hääleseadjana) ja R. Ritsing (Ak. Meeskoori juhatajana).

VABASTATI.

Dr. R. Livländer on vabastatud tähetorni vanema assistendi kohustest ja tema asemele on ajutiselt van. assistendiks kinnitatud mag. Aksel Kipper.

Tehnoloogia labor. van. ass. mag. chem. A. Sinka vabastati ametist

omal soovil. Tema asemele kinnitati E. Ritsland.

Ametist vabastati õigust. seminari raamatukogu aj. abij. V. Nõges omal palvel; tema asemele kinnitati H. Ronimois. E. Nõges kinnitati diplomitud edasiõppijaks kaubandusõiguse alal.

ÜHISTEgevuse PROFESSUUR.

HSM on kinnitanud määrused, mille alusel Eesti Ühistegelise Liit asutab T. Ü. Üigusteaduskonna majandusteaduse osakonna juures ühistegevuse professuuri kaheks aastaks. Professuuri täitmisele, mis toimub Ülikooli Seaduses ettenähtud üldises korras, on õigusteaduskond asunud.

KUTSED ÜLIKOOLILE.

Ülikool on saanud kutsed osa võtta 1) Pariisi Museum Nationale d'Histoire Naturelle 300-a. juubelist 24.—29. VI 35; 2) XII rahvusvah. zoologia kongressist Lissabonis 15.—21. IX 35; 3) V Balti riikide hüdroloogilisest konverentsist Helsingis juunis 1936. Esimesel juhul on otsustatud saata tervitus, kuna teistest osavõtu võimalused selguvad hiljem.

UUS ÜLIÕPILASORGANISATSIOON.

Ülikooli Valitsus registreeris uue üliõpilasorganisatsioonina „Usklik-üliõpilaste Ühingu“, mille tegevliikmeiks võivad olla üliõpilased, kes on piibllilise uussünni läbi elanud.

Üliõpilassegakoer korraldab aulas kontserdi 20. veebr. s. a.

Eesti-Belgia Sõprusühing korraldab 2. veebruaril s. a. ülikooli aulas piduliku koosoleku, kus on ettenähtud diviisiüleml A. Traksmaa ja dots. N. Kaasik'u ettekanne ja auliikme diplomi üleandmine Belgia saadikule.

ÜLIÕPILASKONNA JUHATUSE OTSUSI.

Vabaõhu aktusest 23. veebruaril võtab üliõpilaskond osa esinduse kaudu.

Edustuse koosolek
1. veebr.

Päevakorras:

1. Protokoll, 2. Juhatuse otsuste kinnitamine, 3. Aruanded, 4. Vabariigi aastapäeva pühitsemine, 5. „Üliõpilaslehe“ kodukord, 6. Saksa, juudi ja vene üliõpilaste rühma kiri, 7. Täiendavaid valimisi (abilakur ja kehalise kasv. toimk. liige), 8. Läbirääkimised.

ÜLIÖPILASKONNA JUHATUSE OTSUS VÄHEMUSRAHVUS- LASTE PROTESTI PUHUL.

Võeti vastu järgmine otsus:

Juhatus otsustab vähemusrahvuslaste poolt esitatud märgukirja esitleda edustusele ilma oma seisukohta uuesti läbiarutamata.

Üliõpilaskonna juhatus leidis, et üliõpilaskonna märgukirja koostajad on teotsenud antud volituste piires, kuna vähemusrahvuslaste protest oli esitatud päämiselt just märgukirja koostajate volituste piiridest üleastumise kohta, sellest oligi tingitud juhatuses seesugune otsus.

VABADUSPÄEVA KÕNELENNU EELTÖÖD.

Kõneleenu korraldamine kuulub otseselt kultuurtoimkonna ülesandeks. Toimkonna juhataja Harald Pello on kõneleenu korraldamisküsimustes pidanud läbirääkimisi informatsioonibüroo juhataja abi H. K u k e ' g a. Kõneleennust osavõtta soovijatele korraldatakse V. Adams'i juhatusel lühiajaline kõnekursus. Kursuse kestvus on 7 tundi.

K a v a s:

1) Kõneleja tüübid ja kõnetakistused.

2) Hää kõne tunnused. Materjali hankimine, korraldamine ja kõne valmistus.

3) Ettekanne. Kuulajaskonna häälestamine. Kõne sissejuhatus.

4) Ettekanne. Mõtte juhtimine sihtlauseile. Kõne lõpp.

5) Propaganda eritingimusi ja massisühholoogia arvestamine.

6) Teoreetilise osaga liitaks tihedalt ettevalmistatavate kõnekavandite retooriline analüüs.

Iga kõnekursuslane peab valmis olema ühistööst osavõtmiseks.

*KUTSE POOLA SUUSAVÖIST- LUSTELE.

Poola üliõpilaste rahvusvahelise koostöö ühing „Liga'lt“ on tulnud üliõpilaskonnale korduv kutse, et meie üliõpilassportlased võtaks osa rahvusvahelisest suusatamise võistlusest Rabkas veebruaril alul. Osavõtjatele lubatakse mitmesuguseid soodustusi. Samuti soovitatakse osavõtjatele 25. jaanuarist — 5. veebruarini korraldatavast rändavast suusalaagrist ja turistide laagrist osa võtta. Rändav suusalaager on õieti ettevalmistuseks Rabka võistlustele ja selleks on ettenähtud matk

Zakopanest üle Rabka Vilnosse. Balti riikidest osavõtjad kogunevad Turmonti piirijaama 23. jaanuaril.

Tõenäoliselt ei ole Eestist osavõtjaid. Üliõpilaskonnast sõitjaid seni pole teada.

SELL TALIOLÜMPIAADIST VÕTAB ÜLIÖPILASKOND OSA.

SELL taliolümpiaad korraldatakse 16. ja 17. veebr. Riias. Kavas: suusatamine meestele ja naistele, suusahüpped, jäähoki, kiirusutamine ja iluisklemine meestele ja naistele. Osavõtjaid palutakse teatada 1. veebruariks. Osavõtjate kindlaksmääramiseks peetakse 3. veebruaril katsevõistlused kell 10.

RAHVUSVAHELISE ÜLIÖPI- LASOLÜMPIAADI KAVA.

Teatavasti on Rahvusvaheline üliõpilaselümpiaad, arvult kuues, käesoleval aastal 10.—18. augustini Budapestis. Võistlused tahetakse korraldada suurejooneliselt, kuna kavas on võetud väga mitmesugused spordialad.

Kava kohaselt on 15.—18. augustil kergejõustiku võistlused, 10.—15. aug. võistlused vehklemises, 15.—17. aug. tennis, 10.—18. aug. jalgpall, 10.—11. aug. sõudmine, 10.—14. aug. võimlemine, 10.—18. aug. korvpall ja 10.—18. aug. rugby.

Võimlemine on üliõpilaselümpiaadi kavas esmakordselt. Ka Eesti üliõpilaskonnale on saadetud üksikasjalikud instruksioonid kavas võetud võimlemisülesannete ja vabaharjutuste kohta. Muidugi meil ei avane võimalusi võimlejate grupi võistlusele saatmiseks.

Üliõpilaskonna kehalise kasvatuses toimkonnal on kindel kavatsus ka meie üliõpilassportlasi, kes viimasel üliõpilaselümpiaadidel edukalt võistelnud, Budapesti saata.

UUS EESTIKEELNE ÕPPE- RAAMAT

prof. M. Kurtšinski: „Statistika peajooned.“

Juba enne jõulu ilmus Akadeemilise Kooperatiivi kirjastusel see hädavajalik õpperaamat. Raamat on määratud muidugi esijoonelise õpperaamatuks ülikoolile, vastates kursuse nõuetele. Kuna ennem statistika alal üldse sellesarnane eestikeelne kirjandus puudus ja võõrkeeltes

ki polnud ühtki kursusele täiesti vastavat raamatut, tuli tarvitada paljusid raamatuid, siis osutub selle raamatu abil eksamil ettevalmistamine käepäraseks ja mugavaks. Raamatu koostamisel on arvestatud ka praktilise statistiku huve. Ja üldse osutub see raamat vajalikuks huviobjektiks igale haritlasele igal alal. Arvestades raamatu suurust (XVI+422 lk.) on raamatu hind kr. 10 küllalt odav.

Juhiseid nime- parandamiseks.

Perekonna- ja eesnimede korraldamise seaduse ning määrusega (Riigi Teataja nr. 91 ja 102) on igale kodanikule õigus antud oma vigases või võõrapärasel kirjaväljenduses kirjavandud eesti nime lihtsustatud korras lasta parandada kohaliku omavalitsuse perekonnaseisuametniku juures. Seda arvestades on Akad. Emakeele Seltsi juhatus otsustanud oma vastavad väljatöötatud seisukohad ja põhimõtted avaldada ajakirja „Eesti Keele“ viimases numbris (nr. 6, ilmus enne dets. lõppu), mis võivad kasulikud olla nimekandjatele ja eriti kõigile perekonnaseisumetnikele. Asja huvides on võimaldatud piiratud arvul ka üksiknumbrite müük (à 35 s.), mida on saada Akad. Kooperatiivist, Tartu, Ülikooli 15).

Akad. Emakeele Seltsi talitus.

Töövõistlus karskusorganisat- sioones.

Eesti Karskusliidu Keskoimkond kinnitas E. Karskusliidu liikmete orgide vahelise seltskondliku tegevuse ja karskustöö võistluse määrustiku, mille järele korraldatakse Liidu liikmete vahel vastav võistlus 1. apr. 1935 — 31. märtsini 1936. Võistluse tulemusi hinnatakse punktide süsteemi alusel. Auhindadeks on 50, 30 ja 10 kr. rahas ja kirjandust, kokku 8 auhinda.

Rutake „Üliõpilaslehe“ tellimistega, varsti ilmub järgmine number E. Ü. S. VELJESTO erinumber. Vabariigi aastapäevaks ilmub vastavasisuline number.

Ilmub 13 korda aastas. Tellimishind 3 krooni aastas, 1½ krooni semestris.

Vastutav ja peatoimetaja: Karl Päril. Tegevtoimetaja: Jaan Ots. Toimetuse liikmed: V. Hanson, H. Pello. Väljaandja: Tartu Üliõpilaskonna Edustus.

PEAPANK TALLINNAS

OSAKONNAD
TARTUS, PÖLTSAMAAL

Aktšiaselts

Tartu Pank

Teimetab kõiki
pangaoperatsioone

KORRESPONDENDID KÕIGIS KODUMAA LINNADES

PANGAÜHENDUS LONDONIS: THE BRITISH OVERSEAS BANK LTD.

Külastades

esietenduskiino

CENTRAL'I

eeskavasid

omate hää tuju ja parima meeleolu
— edukaks õppetööks! —

Pesumaja ja keemiline riiete
puhastus

"Estonia"

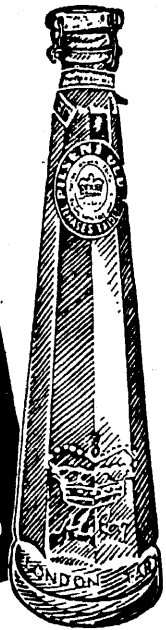
Gildi 7 ————— Tähe 70

Läike- ja lihttööd. Keemiline riiete puhastus. Kardinate pesemine ja raamimine. (Pesemine kloorita)

Töö ja hinnad võistlematud

Omanik P. Laurson

PÜSIV
 HAADUS
 VÕIDAB.
 SELLEPÁRAST
 IGAL POOL
 AINULT
LE COQ
 ÕLUT!

Aktsiaselts

A. Le Coq

Õlletehas

**JUUES
ÕLUT**

TOETATE KODUMAA
 PÖLLUMAJANDUSLIKKU
 A R E N E M I S T

EESTI
 RAHVUSRAAMATUKOGU
 AR

HIND 25 SENTI.